Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 48 | Łódź, Wtorek 25 lutego 1930 | אכט׳ער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כז שבט תר״צ | Nr. 48

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געפּסלט די סיים-וואהלען אין לידע

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). דאס העכסטע געריכט האט היינט געפּסל׳ט די סיים-וואהלען אין לידא. ס׳האבען אזוי ארום פערלוירען זייערע מאנדאטען 4 פון דער סאנאציע, 2 פון די סלאווישע מינדערהייטען און 1 כ.ר. די ליסטע פונ׳ם 18 איז דאן געפּסל׳ט געווארען, פון דעם 18 ביי די איצטיגע וואהלען, וועלכע וועלען בעשטימט ווערען האט אויסגערעכענט געוועהלט צו ווערען פון די ווירען אהוז. טשערניכאוו.

די סענאט-וואהלען אין ביאליסטאק זענען בעשטעטיגט געווארען.

ווי מ׳גיט איבער זאל די סאנאציע שוין האבען בעשלאסען זיך בעת די קומענדיגע וואהלען אפּצוהאלטען פון שטימען. די רעזולטאטען פון די וואהלען אין סאנדאמיר האבען אין די סאנאציע-קרייזען ארויסגערופען א מהומה.

רעזולטאט פון די זונטאג׳דיגע סיים-וואהלען אין סאנדאמיערער קרייז

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). זונטאג זענען פארגעקומען די וואהלען צום סיים אינ׳ם קרייז סטאשניצע, פינטשעוו — סאנדאמיר. לויט די פּרעליאיצטיגע ידיעות זענען אפּגעגעבען געווארען פון 188,083 שטימען — 105,000 פון דעם האבען בעקומען: ליסטע נומער 2 (פּ.פּ.ס.) 14.408 שט.; ליסטע 3 (ווייזוואלעניע) — 20.778 שט.; ליסטע נומער 10 (פויערים-פּארטיי) 34.864 שט.; ליסטע 18 (נאצ. מינדערהייטען) 10.907 שט.; ליסטע 24 (נ.ר.) 15.537 שט.; ליסטע 25 (כ. ד. און פּיאסט) 14.238 שט. אזוי ארום וועלען די מאנדאטען וואהרשיינליך בעקומען פּ.פּ.ס. — 1 מאנד., ווייזוואלעניע 1 מאנד., פויערים-פּארטיי 2 מאנד., נ.ד. — 1 מאנדאט. אזוי ארום האבען ווידוואלעניע און פּ.פּ.ס. פערלוירען צו איין מאנדאט וועלכע ס׳האבען בעקומען די פויערים-פּארטיי און די נ.ד.. די קאמוניסטען האבען בעקומען 4220 שט. בעת די פריהערדיגע וואהלען האבען פּ.פּ.ס. בעקומען 34,850 שט. און ווייזוואלעניע 49.198 שט.

צוליב דעם, וואס פּ.פּ.ס. האט פערלוירען 1 מאנדאט, פערלירט זי אויך א מאנדאט פון דער מלוכה-ליסטע און ס׳וועט פערלירען דער מאנדאט פון דעפּ. שטשיפּיארסקי, וועלכער איז אררבער צו די פּראקעס.

ארעסטירט אין ניו-יארק דעם ווארש. פרויען-הענדלער באסקין

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט) פון ניו-יארק איז אנגעקומען א ידיעה אז דארט איז ארעסטירט געווארען דער פרויען-הענדלער באסקין, וועלכער האט אין ווארשא געשטעלט פאלשע חופּות מיט פיל פרויען און זיי שפּעטער ארויסגעפיהרט קיין אמעריקא.

320 עולים קיין א״י

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט) היינט זענען אפּגעפאהרען קיין ארץ ישראל 320 עולים.

נייע אלארמירענדע ידיעות וועגען רעליגיעזע פערפאלגונגען אין רוסלאנד

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט), אין די היגע אהטאדאקסישע קרייזען זענען דערהאלטען געווארען אלארמירענדע ידיעות, וועגען ווייטערדיגע אנטי-רעליגיעזע פערפאלגונגען אין סאוויעט-רוסלאנד. אין כארקאוו זענען אויף א שייטער-הויפען פערברענט געווארען 98 ספריתורות. דאס זאל זיין געשעהען לויט די בעמיהונגען פון דער יעווסעקציע. די ידיעה האט ארויסגערופען א מהומה אין די יודישע קרייזען, און א רייה שטעט זענען ערקלערט געווארען תעניתים.

פון נעוועל איז דערהאלטען געווארען די ידיעה, אז די דארטיגע גרויסע ישיבה איז פערמאכט. דער ראש-ישיבה איז ארויסגעשיקט געווארען קיין סיביר. אלע ספרים, גמרות א. אז. וו. זענען פערברענט געווארען אויף א שייטער-הויפען.

ריגע, 24 (א.ט.אג.) פון מינסק טיילט מען מיט, אז דער דארטיגער ראבינער איז פער׳משפט געווארען צום טויט, אלס בעשולדיגטער אין שפּעקולאציע מיט אויסלענדישער וואלוטע. דער אורטייל וועט אויסגעפיהרט ווערען, אויב ער וועט בעשטעטיגט ווערען דורך דער קרייז-אפּטיילונג.

א פאר טויזענד מאן מיט די אנגעוועהענע ציוניסטישע טוער און רעבוטאטען בראש.

פּרעזידענט סאקאלאוו אפּגעפאהרען קיין איטאליען

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קאָררעספּאָנדענט). ווי מיר האבען שוין נעכטען טעלעפאניש מיטגעטיילט איז זונטאג אין אווענד פארגעקומען א געזעגנונגס-באנקעט לכבוד פּרעז. נחום סאקאלאוו. דער באנקעט האט זיך פערצויגען ביז פּארטאג. אין זיין רעדע האט דעפּ. גרינבוים זיך אויסגעדריקט, אז ער איז געגען דער שתדלנות-פּאָליטיק פון דער איצטיגער לייטונג.

פּרעז. סאקאלאוו איז זיין רעדע האט געזאגט אז ער איז זעהר צופרידען מיט די פוילישע יודען גרינבוים׳ס קאמף האט אבער דערפיהרט צו דעם, אז דער ציוניזם אין פוילען פאלט. ס׳האבען נאך גערעדט פּראפ. שאר, ד״ר ביכאווסקי א. אנד.

היינט, 2,50 איז פּרעזידענט סאקאלאוו אפּגעפאהרען קיין בילין, פון דארט פאהרט ער קיין איטאליען, וואו דער פּרעז. וועט האבען אונטעררעדונג ביי מוסאליני. צו בעגלייטען דעם פּרעזידענט סאקאלאוו איז צו דער באהן געקומען אנ׳עולם פון

ווארשילאוו פאדערט צו זיין וואכזאם אויף די מערב-גרענעצען

ריגע, 24 (אטע) צוליב׳ן 12 יאהרטאג פון דער רויטער ארמיי האט דער סאוויעטישער מיליטער-מיניסטער ווארשילאוו געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט ערקלערט: די רויטע ארמיי האט דעם לעצטען יאהר אויסגעהאלטען 2 פּרובען, וועלכע האבען זי פערהארטעוועט. די רויטע ארמיי האט דערשטיקט דעם אויפשטאנד אין טורקאסטאן און איז זיגרייך ארויס פונ׳ם מיליטערישען צוזאמענשטויס מיט כינא.

די אימפּעריאליסטען פון מערב-איראפּע — האט געזאגט ווייטער ווארשילאוו — גרייט זיך צו א בעוואפנעטען אנגריף אויף די סאוויעטען, כדי צו פערניכטען דעם קאמוניזם. די רויטע ארמיי דארף שטארקען איהר וואכזאמקייט אויף די מערב-גרענעצען.

Dr. med.

Edward Reicher

הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

28 פאלודניאווא 28

נעמט אן פון 8-10 פרי און פון 12-2 נאכמ.

און פון 6-8 אוו. זונטאג פון 9-2 נאכמ.

Z okazji urodzin naszej ukochanej córeczki

JUDYTKI

ofiarujemy zł. 18 dla domu sierot Zgierska 40 i Północna 38

Rodzina Turbowicz

25/II 1930 Zgierska 15.

— Dr. —

H. Spira-Bornsteinowa

Łódź, Cegielniana 4, tel. 13490

ספעציאליטעט:

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

נעהמט אן טעגליך פון 3 ביז 7 נאכמיטאג.

אכטונג, אפּצעגער!

מארגען, מיטוואך, דעם 26-טען פעברואר ד. י., 6.30 אווענד, קומט פאר אין לאקאל פון דער „קליינהענדלער-צענטראלע", פּאמארסקא 15, פראנט, 1-טער שטאק, די

גרינדונגס-פערזאמלונג

פון סוחרים, וועלכע פערקויפען אויף ראטעס

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) איינפיהרען א שווארצע ליסטע; 2) יודידישע הילף; 3) פעראייניגונגס קאסע; 4) קאאפּעראטיוו.

מענער און פרויען פון דער בראנזשע, קומט מאסענווייז!

די צייטווייליגע פערוואלטונג.

יין כשר!

צוליב דער ערעפנונג פון דער נייער וויין- און מעהד-פאבריק

אלטער מארק 2

פערקויף איך אלס רעקלאמע א 1/4 ליטער גוטען וויין נור 65 גר. מיט אכטונג

פירמע „פּראגרעס"

2 אלטער מארק 2.

בעמ.: פאר סוחרים ראבאט.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ביים פעראיין „נותן לחם", סאלנא 14, ווערען ערטיילט

מעדיצינישע הילף

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען, טעגליך פון 11³⁰ ביז 1³⁰ בייטאג.

בעמערקונג: דינסטאג און פרייטאג פון 10 ביז 11.30 ווערט ערטיילט ערצטליכע הילף מיט די מעדיצינען אומזיסט.

די פערוואלטונג.

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען בעקאנט, אז דאס

פלייש פון כוינער-שאכט-הויז

געפינט זיך אונטער דער שטענדיגער השגחה פון טושינער ראבינאט מיר בעווזכען דאס שאלט-הויז עטליכע מאל אין דער וואך אויב אלץ געפינט זיך כנהוג דאס פלייש איז כשר למהדרין מן המהדרין.

חיים ברוך הלוי דעמבינסקי אבדק״ק טושין.

מאיר פראמאן מו״ץ מטושין.

אנ׳ארט צו שלאפען

פאר א ערענטליכען יונגעמאן, איז אבצוגעבען.

צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33

אין 2. הויף, פארטער.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ברודער

משה אהרן פלאם

צוליב׳ן טויט פון זיין פרוי

הענע נ.ע.

יחיאל פלאם אוּ פרוי.

מיר דריקען אויס אונזער מיטלייד דעם פערוואלטונגס-מיטגליד ר׳ אליהו צוליב׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער

מוטער נ״ע

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון „ישיבת אהבת תורה" בלודז.

בערוהיגענדע ידיעות פון רוסלאנד

ארעסטירטע רבנים דראהט נישט קיין שום טויט־שטראף, די אויסלענ־דישע ידיעות וועגן גורל פון די ארעסטירטע שטאמען פון פראוואקאציע

מאסקווע, 24. (יט"א טעלעגראפיש) דער יט"א קארעספאנדענט ווערט געוואויער אז ביי דער מינסקער יודישער בעפעלקערונג איז נישטא קיין שום ספק, אז די ארעסטירטע רבנים און קהלה־פיהרער דראהט נישט באין אופן קיין טויט־שטראף. די בעציהונג פון דער מאכט צו די ארעסטירטע איז א בערייטענער מילדערע, ווי פריהער. די אויפרעגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין רוסלאנד צוליב די ארעסטען איז א פיל שוואכערע, ווי אין אויס לאנד. די ידיעות, וואס האבען זיך בעוויזען אין צוזאמענהאנג מיט די ארעסטען, אין בערלין, ווארשא און ניו־יארק זענען שטארק איבערטריבען. אין די אפיצי־עלע סאוויעטישע קרייזען בעטראכט מען די ידיעות אלס לעכערליכע און מ'האלט, אז זיי זענען אינספע־רירט דורך א פראוואקאטאר.

דער אינפארמאטאר פון יט"א וועגען דעם ענין איז א בעקאנטער פיהרער פון די יודען אין רוסלאנד.

ניו־יארק, 24. (א. ט. א.) סענאטאר באראה האט זיך געווענדעט מיט א טעלעגראפישער אנפראגע צום אויסערן קאמיסאריאט אין מאסקווע וועגען דעם גורל פון די רבנים, וואס זענען ארעס־טירט געווארען. איצט איז אנגעקומען די תשובה פון ליטווינאוו אז פון די 14 ארעסטירטע זענען פער־האלטען געווארען אין ארעסט בלויז 3.

נאכ'ן דערהאלטען די דאזיגע תשובה האט סענאטאר באראה ערקלערט, אז ער גלויבט נישט דאס די 3 רבנים וועלכע זענען פערבליבען אין אר־רעסט זאל דראהען טויט־שטראף.

די אויספארשונג וועגען גענ. קוטיעפאוו ווערט שוין פערענדיגט

פאריז, 24. (אטע) „מאטען" טיילט מיט, אז די אויספארשונג אין ענין קוטיעפאוו האלט ביים פערענדיגט ווערען, ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס פערשווינדען פון קוטיעפאוו איז ענג פער־בונדען מיט זיין רייזע קיין בערלין.

ווי דער „מאטען" טיילט מיט, איז די פאר־ליציי איבערצייגט, אז דאס פערשווינדען פון גע־נעראל קוטיעפאוו איז געשעהען ביי דער אנפיה־רונג פון בערלינער אגענטען.

אורטייל אין פראצעס פון די אטוואצקער געלד־פעלשער

ווארשא, 24. (טעלעפאניש) היינט האלב 12 א זייגער ביינאכט איז פערעפענטליכט געווארען דער אורטייל אינ'ם בעקאנטען ראפאלאוויטש פראַ־צעס וועגען די אטוואצקער געלד פעלשער. דאס אפעלאציע געריכט האט בעפרייט ראזענפעלד פון דער בעשולדיגונג אין ערמארדען ראפאלאוויטשען, און אפגעווארפען די צייויל אנקלאגע בנוגע איהם.

בנוגע אלע איבריגע איז דער אורטייל בעשטעטיגט געווארען, ווי בעקאנט זענען אין דער ערש־טער אינסטאנץ שפיטאלעוויטש, ראזענפעלד, גאַרד־פינגער, שיינמאן און ראזענוואלד פערמשפט גע־ווארען פאר פעלשען באנקנאטען אויף 12 יאהר שווערע טורמע און גוטנער מיט זילבערבערג; זע־נען בעפרייט געווארען.

די רומענישע רעגירונג דריקט אויס בעדויערן

צוליב די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין קישינעוו

בוקארעשט (יט"א) דעם הרב צירעלסאן האבען אלס ראש פון דאבינאט בעזוכט מינ. פאנ־האליפא, אלס פארשטעהער פון דער רעגירונג, דער פרעפעקט האלבען און דער בירגערמייסטער פון קישינעוו רעגרעסקו און האבען איהם אויסגעדריקט אין נאמען פון דער רעגירונג זייער בעדויערן צוליב די לעצטע אנטיסעמיטישע עקסצעסען. מין. פאנ־האליפא האט פערזיכערט דעם הרב הראשי צירעל־סאן, אז די רעגירונג נעמט אן די נויטיגע מיטלען, כדי צו אונטערדריקען די אנטיסעמיטישע בעוועגונגען אין בעסאראביען, אל סאיינער פון די שריט, וואס דארף בעוויזען, אז די רומענישע רעגירונג איז דאס רומענישע פאלק פערורטיילט דעם אנטיסעמיטיזם, וועט זיין די גרינדונג פון א יודישען לעהרער־סעמינאר אין קישינעוו. מינ. פאנהאליפא האט גע־מאכט די אנרעגונג, אז הרב צירעלסאן זאל מיטיילען וועגען דעם פאקט אלע יודישע קהלות און מען זאל וועגען דעם מעלדען אין אלע שוהלען פון קישינעוו, אלס בעווייז, אז די מאכט טראגט נישט קיין פעראנטווארטליכקייט פאר די לעצטע געשעה־נישען.

הרב הראשי צירעלסאן האט געענטפערט, אז ער וועט מיטיילען די אינפארמאציעס אויף א ספעצ־יעלער קאנפערענץ פון אלע רבנים אין לאנד.

זעלבסטמארד פון א יודישען רויטארמייער

צוליב אנטיסעמיטישע פערפאלגונגען

מאסקווע (יט"א) דער שוהט א יודישער סאלדאט פון דער רויטער ארמעע, איז בעגאנגען זעלבסטמארד, דערשיסענדיג זיך מיט זיין אייגענער ביקס, צוליב אנטיסעמיטישע פערפאלגונגען, וואס ער האט אויסגעשטאנען פון זיינע חברים אין דער ארמעע.

צוליב דעם, וואס דער אנטיסעמיטיזם האט לעצטענס אנגעהויבען אנצונעהמען ערנסטע פארמען צווישען די סאלדאטען אין די קאזארמעס, איז אין מאסקווע איצט געגרינדעט געווארען א ספעציעלער רויט ארמעאישער סעמינאר פאר קאמף געגען אנטי־סעמיטיזם". אין דעם דאזיגען סעמינאר מוז יעדער סאלדאט פון דער רויטער ארמעע נעמען פינף לעקציעס, כדי זיך צו בעקענען מיט דער נאציא־נאלער פאליטיק פון דער סאוויעטישער רעגירונג, מיט די סיבות פון אנטיסעמיטיזם און מיט דער ראל, וואס יודען שפילען איצט אין אויפבויען די סאוויע־טישע אינדוסטריע און אין ערד־ארבייט.

דאס קעניגליכע געריכט אין לאנדאן

רעווידירט אַנ'אורטייל פון העכסטען ארץ־ישראל־געריכט

לאנדאן (יט"א) די יורידישע קאמיסיע פון קעניגליכען ראט אין בעשטאנד פון לארד ברענסמאר־ראַ, לארד ראסעל און לארד סאמליי; האט אנגעה־הויבען צו בעטראכטען די אנקלאגע געגען דעם אורטייל פון העכסטען געריכט אין א"י אין פראצעס פון האשעם קאנאאן געגען זיין ברודער סאיד קאנאאן.

דאס איז דער ערשטער ציוויל־פראצעס פון קעניגליכען געריכט געגען אנ'אורטייל פון די ארץ־ישראל־געריכטען.

ביז איצט איז נאך נישט פארגעקומען קיין איין קרימינעלער אפעלאנט־פראצעס געגען די ארץ־ישראל אורטיילען. די ערשטע פראצעסען פון דעם מין וועלען זיך בעציהען אויף די טויט־אורטיילען פון העכסטען ארץ־ישראל־געריכט אין צוזאמענ־האנג מיט די אויגוסט־אונרוהען.

דייטשער אלטערטומס־אינסטי־טוט אין ירושלים

בערלין (יט"א) אלס לייטער פון דייטשען פאלעסטינא־אינסטיטוט פאר אלטערטום־פארשונג אין ירושלים איז איינגעלאדען געווארען דער פראַ־פעסאר פון טעאלאגיע ד"ר א. וויזער פון בערלין.

ד"ר וואלפגאנג פון ווייזל אין טשעכאסלאוואקיי

פראג (יט"א) דער בעקאנטער יודיש־דייט־טשער זשורנאליסט און רעוויזיאניסט ד"ר וואלפגאנג פאן ווייזל מאכט איצט א טורנע איבער טשעכאַ־סלאוואקיי און האלט אין א רייהע שטעט רעפעראטען וועגען די לעצטע אונרוהען אין ארץ ישראל.

116 נייע טראקטארען פאר די יודישע קאלאניעס

ברענגט „אגראדזשאינט" פון אמעריקא

מאסקווע (יט"א) פון ארעס ווערט מיטגע־טיילט, אז אויף די יודישע פעלדער אין קרים ארעסער און קאלינינדארפער ראיאנען געהט עס צו זעהר שלעכט מיט די צוגרייטונגען צום פריהלינגס־פערזייע. די יודישע, פונקט ווי די נישט־יודישע קאלאניסטען, וועלכע זענען קאלעקטיוויזירט געווארען, איילען זיך נישט מיט צוגרייטען די זריעה און די מאַ־שינען, וואס מען דארף האבען צום פערזייה.

דער „אגראדזשאינט" וועט איצט ברענגען פאר די קרימער יודישע קאלאניעס נייע 116 טראקטארס פון אמעריקא. ער וועט אויסגעבען אויף יודישער קאלאניזאציע אין קרים אין פערלויף פון 1930 א סומע פון 750,000 רובל. די סאוויעטישע רעגירונג וועט אין 1930 אויסגעבען אין קרים צווי און א פערטעל מיליאן רובל פאר די יודישע קאלאניעס.

אמעריקאנער מיסיאנער דראהט טויט־שטראף אין כינא

לאנדאן, 24. (ספ. טעל.) אנ'אמעריקאניי מיסיאנער וועלכער האט מיט אנ'אויטא אויף טויט איבערגעפאהרען א כינעזער האט זיך אפגעזאגט פון עקסטעריטאריאלקייט און זיך איבערגעגעבען אין די הענד פון כינעזישען געריכט, אזוי ווי איצט ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט דער נאנקינער רעגירונג וועגען עקסטעריטאריאלקייט, קען דער פרעזידענט האבען א וויכטיגע בעדייטונג לטובת כינא.

אבער אויך די כינעזישע רעגירונג איז אין א שווערער לאגע: לויט די כינעזישע געזעצען קומט טויט פאר טויטע אימיצען אונאפהענגיג פון דער

א פארפאל מיט דער שוישפי־לערין ח. ה. גראסבערג

לאנדאן, אין פאווילאן־טעאטער האט גע־טראפען א סכנה, וואס האט זיך גליקליכערוויזע גע־ענדיגט אהן פאלגען.

עס איז געווען בעת דער פראבע, ווען די פאפולערע לאנדאנער שוישפילערין, פרוי חנה גראס־בערג, איז פלוצלונג אנידערגעפאלען. די איבריגע שוישפילער האבען צוערשט געמיינט, אז זי מאכט דאס א קאמאוועס אזעלכען, און ווייל זיי מאכען לאכען. אבער זעהענדיג, אז עס געהען פאראיבער א פאר מינוט און זי ריהרט זיך נישט, איז מען צוגע־גאנגען צו איהר, און מען האט בעמערקט, אז זי איז פער'חלש'ט. מען האט זי גלייך אויפגעמונטערט. אבער עטליכע מינוט האבען אנדערע קאלעגען אויף דער ביהנע געהאט גרויס שרעק.

פרוי גראסבערג פיהלט זיך שוין גוט. זי שפילט אין „טביה דער מילכיגער" און אין „שווער צו זיין א יוד". זי שפילט די רולע פון וועדראלע אין ביידע פיעסען.

שרעקליכע באהן־קאטאסטראפע

11 טויטע 130 שווער פערוואונדעטע

טשיקאגא, 24. (ספ. טעל.) אויף דער באהנליניע צווישען טשיקאגא און מילוואקי איז פארגעקומען א געוואלדיגע באהן־קאטאסטראפע, בעת וועלכער ס'זענען אומגעקומען 11 פערזאן און 130 זענען פערוואונדעט געווארען.

די קאטאסטראפע איז געשעהען עטליכע קילא־מעטער אויף דרום פון דער סטאציע קענאשא און שטאט וויסקאנסען.

אנפאל פון אראבער אויף א קריסטליכען קלויסטער

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש) א באנדע אראבער איז בעפאלען א קריסטליכען קלויס־טער פ' יקרית ענבים. די באנדע האט געעפענט א שיסעריי און צוגערויבט דאס פיה. פון די שטאלען ביז ס'איז אנגעקומען פאליציי זענען די אנפאלער נעלם געווארען.

דאס אפעלאציע געריכט פאר'ן הינקיס־פראצעס

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש) עס איז פערעפענטליכט געווארען דער צוזאמענשטעל פון אפעלאציע־געריכט, וואס וועט צום צווייטען מאל בעהאנדלען דעם פראצעס פון יודישען פאליצי־אנט הינקעס, וואס איז אין דער ערשטער אינסטאנץ פערמשפט געווארען צום טויט.

די קאמיסיע פון פעלקער־בונד פאר דער פראגע פון כותל־מערבי

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש) לויט א ידיעה פון לאנדאן וועט די ענגלישע רעגירונג אין־ניכען מיטיילען דעם פעלקער־בונד די רשימה פון איהרע מיטגלידער פאר דער קאמיסיע, וועלכע דארף אויספארשען די פראגע פון כותל מערבי. די קאמיסיע, ווי בעקאנט, בעשטעהען פון דריי פערזאן. נאך דער קאנסטיטואירונג וועט די קאמיסיע אפפאהרען קיין ארץ ישראל, וואו זי וועט אויף ארט זיך בעקענען מיט די מאטעריאלען און דאקומענטען וועגען די רעכט אויפ'ן כותל מערבי.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די יודישע אגענץ בעשטימט א קאמיסיע פון געלעהרטע, וועל־כע וועלען צוגרייטען פאר דער קאמיסיע די נויטיגע מאטעריאלען.

Dr. H. WOLKOWSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען. מענער־ שוועכע. עלעקטריזאציע. בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3–4½ נאכמ.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאדזשיניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען
נעשפראצלונגען און קינסטליכע בערג זון.
נעמט אן אין דערהיים פון 3—5 נאכמ.

לאדזשער קאמעראל־טעאטער „ארט" טל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
קינסטל. לייט. מ. בראדערזאן, דיר. י. סטרוגאטש, קאסע. ד. ביינעלמאן
קאנפערענסיער: נתן רייכענבערג.
היינט, דינסטאג, אנהויב 9.30 אין אווענד ווערט געגעבען לעצטע פארשטעלונג פון
„חי־געלעבט"
מארגן, מיטוואך־גרויסע פרעמיערע פון 3. פראגראם „אהן א קאפ"

„נייער פאָלקסבלאַט"

הינטער די פערמאַכטע טירן

ס'איז דאָ אַ נעפּאָזשע, אַז די איינציגע שטאַרקע קאָנטעסטאַציעס און פּראָטעסטן געגען די פֿאַר־פאָלגונגען פון רעליגיע אין רוסלאַנד. הײַנט קומען פאַר אין ענגלאַנד און איבער דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט, אַז מען אַנגאַזשירט פערזענלעכן די היסטאָרישע פלאָטע־קאָנפערענץ, וועלכע קומט איצט פאָר אין לאָנדאָן.

פון די פערהאַנדלונגען אויף דער קאָנפערענץ האָט די פּרעסע אַזוי ווי גאָרנישט. אַזוי ווי מען האָט די עפנטלעכע מיינונג אַזוי ווי ווייניג וואָס ניט אויסגעזאָגט, מיר האָבן אפילו געלייענט אין די צייטונגען, אַז אַ סך אויס־לענדישע קאָרעספּאָנדענטן וועלכע זענען געקומען ספּעציעל צו דער קאָנפערענץ זענען אַוועק געפאָרן, ווײַל „זיי האָבן נישט געקענט אויסקריגן קיין ידיעות פון די געהיימע פערהאַנדלונגען".

אפילו אין דער קאָנסערוואַטיווער ענגלישער פּרעסע האָט מען זיך שוין געוויצלט וועגן דער געהיימער דיפּלאָמאַטיע פון די ענגלישע סאָציאַ־ליסטן. און די ברייטערע געזעלשאַפטלעכע מיינונג האָט שוין, ווייזט אויס, גאָר אַלטן ביים אויפהערן וועלכן ס'איז לעבעדיגן אינטערעס צו דער קאָנ־פערענץ, וועלכע האָט זיך געעפנט מיט אַזוי פיל גלענצענדן פּאָמפּ.

און איצט ביי דער געוואַלטיגער אַגיטאַציע (לשמה און לא לשמה) געגען די רעליגיעזע פער־פאָלגונגען אין רוסלאַנד איז די קאָנפעראַנץ נאָך גרע־סער געוואָרן, און די אויפגערעגטע געזעלשאַפטלעכע מיינונג אין די קריסטלעכע לענדער וואָלט איגנאָרירן פערגעסן אין דער היסטאָרישער און אפשר אויך טראַגישער קאָנפערענץ.

וואָס ווייס דער גרויסער עולם — און אפילו די מעהר פּאָליטיש באַהאַוונ'טע קרייזן — וועגן דעם וואָס ס'קומט פאָר אויף דער קאָנפערענץ, און ווי טראַגיש שווער זענען די פערהאַנדלונגען און האָפנונ־גען אויף גוטע רעזולטאַטן. און דאָך הענגט אָב פון דער קאָנפערענץ מעהר ווי פון וועלכע ס'איז אַנדערע ביז איצטיגע פּאָליטישע קאָנפערענצן דער שלום אויף דער וועלט און אפשר די צוקונפט אויך פון דער גאַנצער ציוויליזירטער מענשהייט... דאָכט זיך אַ געוואַלטיג וויכטיג פּראָבלעם אויך פון אַ אמת רעליגיעזן שטאַנדפּונקט. און דאָך איז די מענשליכע פאַנטאַזיע אַזוי אָרעם און די געזעלשאַפט־לעכע מיינונג אין אַלע לענדער לאָזט זיך אַזוי לייכט פערשפּילן מיט ווייניגער וויכטיגע פּראָבלעמען און סענסאַציעס אַז מיר ווילן אפילו זיך נישט פאָר־שטעלן דעם שוואַרצן תהום, ביי וועלכן די מענש־הייט וועט בלינדערהייט בלייבן שטעהן אויב פון די קאָנפערענץ וועט זיך ענדיגן מיט אַ „שענעם דיפּלאָמאַטישן נאַרנישט"...

און דער תהום וועט זיין טיפער און שוואַרצער ווי דער, ביי וועלכן די פעלקער זענען געשטאַנען אין אָנפאַנג פון'ם יאָהר ניינצעהן־פערצעהן.

וואָס קומט פאָר איצט אויף דער פלאָטע־קאָנפערענץ אין לאָנדאָן? — מען זאָל שטעלן אַט די פּשוט'ע פראַגע דעם געוועהנליכן בשר ודם וועט ער אייך נישט וויסן וואָס צו ענטפערן.

ערשטענס, זעהט איהם די קאָנפערענץ אויס ביכער ווי אַ עקאָנאָמישע און נישט ווי אַ שלום קאָנפערענץ.

עס זעהט אויס ווי די הויפּט־פראַגע וואָלט געווען נישט ווי זיך צו ענטוואָפענען נאָר זיך בילי־גער צו באַוואָפענען.

אמת, פונ'ם עקאָנאָמישן ציגרצאהלענדיגן שטאַנדפּונקט איז דאָס אַ וויכטיגע פראַגע. נאָך וואָס דאַרף מען די ריזיגע קריגס־שיפען ווען קלענערע וועלן טאָן די איינענע אַרבייט און ביליגער?

אדמיראַלן און ספּעציאַליסטן האָבן עס געפּרובט באַווייזן „דעם מענשן אין נאָם" מיט ציפערן און סטראַטעגישע טעמים. און די פּאַצי־פיסטישע פּאָליטיקער האָבן זיך אָנגעכאַפּט אַז די עקאָנאָמישע הסכמות, „אַלץ בעסער ווי גאָר־נישט: לאָז ווי עקאָנאָמיק, אַבי קלענערע משחיתים, אפשר וועט זיך דער עולם ביסלעכווייז אָנהויבן צוגעוואוינען צו ענטוואָפנונגען".

און אונטער פערמאַכטע טירן קומען פאָר די שקלא וטריא'ס פון ספּעציאַליסטן און פּאָלי־טיקער.

יעדער פון די אַנטיילנעהמער אין די קאָנפע־רענץ זוכט אויסצוהאַלטן איהר פריהערדיגע האַלע, נאָר אויב מעגליך אויף אַ עקאָנאָמישערן שטייגער.

צייטיקער „פּעסימיסטן" זאָגן, אַז די איצטיגע פלאָטע־קאָנפערענץ וועט מאַכן אַ גרויסן שריט צום וועלטשלום, אפילו ווען זי וועט נאָר דערגרייכן גוטע עקאָנאָמישע רעזולטאַטן. די פעלקער וועלן אָנהויבן פערשטעהן, אַז מלחמה־געווער זענען נישט אַזאַ קדש קדשים, וואָס מען טאָר נישט אָנשפּאַרן און מוז אַלץ וואַקסן און וואַקסן. און אַז מען וועט זיך אויסלערנען פון דער קאָנפערענץ אין אַלץ ווייניגער און ווייניגער זיך צו באַוואָפענען...

און אפילו מיט דעם אָפּטימיזם האָפנונגען פון דער קאָנפערענץ נעהט עס אויך נישט צו אַזוי גרינג.

ווי אַזוי קען עס זיין אַנדערש? האַנדערטער און טויזענדער יאָהרן פון קולטור, ציוויליזאַציע און פערשידענע „נעטליכע אידעאַלן" האָבן גע־בראַכט צו דער היסטאָרישער גרויסער און טראַ־גישער קאָנפערענץ...

וועט זי מאַכן מאַטש אין שריט פאָראויס צום וועלט שלום?

אָט די פראַגע דאַרף איצט זיין די וויכטיגסטע, די ברענענדסטע.

און עס אָבער אַזוי?

ל. צ.

זעלבסטמאָרד, פערברעכנס, פּראָסטיטוציע

מאָראַל־סטאַטיסטיק פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג

די עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישע סעקציע פונ'ם יודישן וויסנשאַפטליכן אינסטיטוט (יוו"א) האָט בעאַרבייט די מאַטעריאַלן פונ'ם לאָדזער סטאַ־טיסטישן אַמט וועגן זעלבסטמאָרדן, קרימינאַ־ליטעט און פּראָסטיטוציע און פערעפענטליכט די הויפּט־ציפערן, וואָס האָבן אַ שייכות צו דער יו־דישער בעפעלקערונג אין לאָדז.

די צאָהל זעלבסטמאָרדן ביי דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג אין די לעצטע צעהן יאָהר איז געווען: 1919 – 5 (פון זיי 3 פרויען), 1920 – 4 (1 פרוי), 1921 – 2 (1), 1922 – 8 (2), 1923 – 10 (4), 1924 – 9 (5), 1925 – 13 (3), 1926 – 6 (2), 1927 – 20 (8), 1928 – 12 (4). די גרעסטע אַבסאָלוטע צאָהל זעלבסט־מאָרדען האָבן יודען געגעבען אין 1927 (20). אַ חוץ די יאָהרען 1919 און 1924 איז די צאָהל זעלבסטמאָרדען ביי די יודישע פרויען שטענדיג געווען בעדייטענד קלענער איידער ביי יודישע מענער. אין פערגלייך מיט דער נישט־יודישער בעפעלקערונג האָבען די לאָדזער יודען, וועלכע מאַכען אויס אַ דריטעל פון דער אַלגעמיינער בע־פעלקערונג (195 טויזענד אויף 590 טויזענד נפשות אינ'ם יאָהר 1928), געגעבען דעם גרעס־טען פּראָצענט זעלבסטמערדער אינ'ם יאָהר 1923 (20 פּראָצ.), דעם קלענסטען – אין 1928 (11,4 פּראָצ.), גרויס איז ער אויך געווען אין יאָהר 1922 (19,5 פּראָצ.), 1924 (18,7 פּראָצ.), 1927 (17,9 פּראָצ.). אין 1925 איז דער פּראָצענט פון יודישע זעלבסטמערדער געווען 14,9, אין 1919 – 14,3 און אין די איבריגע יאָהרען האָט ער נישט אַריבערגעשטיגען די ציפער פון 12,5. דער יעהר־ליבער דורכשניט פון דער צאָהל זעלבסטמערדער פאַר די לעצטע 10 יאָהר איז ביי יודען 9,2 און ביי נישט־יודען 51,1 פּערזאָן, ד. ה. 5,5 מאָל מעהר איידער ביי יודען.

בנוגע דער קרימינאַליטעט איז פערעפענט־ליכט נאָר די צאָהל אַרעסטירטע פאַר'ן יאָהר 1928. עס זענען אין 1928 אַרעסטירט געוואָרען אין לאָדז פאַר פערשידענע פערברעכען ס"ה 2928 פּערזאָנען, פון זיי 689 (23,5%) יודען. לויט איינצעלנע פערברעך־קאַטעגאָריעס זענען די צאָהל אַרעסטירטע געווען: פשוט'ע גנבות, ד. ה. אָהן אויסברעכען אַ שלאָס – יודען 256, נישט־יודען 990, שווינדלערייען – יודען 63, נישט־יודען – 73, קעשענע גנבות–51 און 101, פאַר אויסמיידן מיליטער־דינסט 43 און 38, בעלייד — 20 און 164, פעלשען־דאָקומענטען–18 און 9, אויפשטאַנד און ווידערשטאַנד געגען דער מאַכט–16 און 117, קערפּערליכע פערוואונדונגען – 7 און 96, פער־ברעכען געגען דער מאָראַל – 4 און 42 א.אַ.וו. די גרעסטע צאָהל גיבען אַלזאָ ביי יודען די קאַ־טעגאָריעס: פשוטע גנבות, שווינדלערייען און קע־שענע־גנבות, ביי נישט יודען – פשוטע גנבות, ווידערשטאַנד געגען דער מאַכט און בעליידיגונג. אַ חוץ די פערברעכען פון אויסמיידען מיליטער־דינסט (43 יודען און 38 נישט יודען) פעלשען דאָקומענטען (18 און 9) און בעהאַלטען גנבות (7 און 3), איז די צאָהל אַרעסטירטע יודען אין אַלע קאַטעגאָריעס בעדייטענד קלענער איידער די צאָהל אַרעסטירטע נישט יודען: אין איינינע קאַ־טעגאָריעס זענען יודען לחלוטין נישט פערטרעטען למשל: סעקסועלע פערברעכענס (15 נישט יודען) אַבאָרטען (8 נישט יודען) חלול השם (6) מאַכען פאַלשע מטבעות און באַנקנאָטען (5).

אַ גאַנץ בעזונדערע קאַטעגאָריע זענען די אַרעסטירטע פאַר שכרות, פון וועלכע יודען גע־בען נאָר אַ קליינע צאָהל. אין 1924 זענען אין לאָדז פאַר שכרות אַרעסטירט געוואָרען 34 יודען און 3998 נישט־יודען. 1925 – 30 יודען און 4137 נישט־יודען, 1926 – 32 און 3587, 1927 – 42 און 3917, 1928 – 56 און 4814. ביי יודען זענען צווישען די אַרעסטירטע שכורים כמעט קיין פרויען נישט געווען. די צאָהל אַרעסטירטע יודישע שכורים בנוגע צו דער גאַנצער צאָהל אַרעסטירטע שכורים שטייגט נישט אַריבער 1 פּראָצ., בשעת אין דער בעפעלקערונג מאַכען די יודען אויס, ווי געזאָגט, אַ דריטעל. פון די אין יאָהר 1928 אַרעסטירטע שכורים זענען דער גרעסטער פּראָצענט אַרבייטער און בעלי־מלאכות. ביי יודען 26 פּראָצ. אַרבייטער און 26 פּראָצ. בעלי מלאכות, ביי נישט־יודען – 65 פּראָצענט אַרבייטער און 14 פּראָצ. בעלי־מלאכות. צווישען די נישט־יודישע אַרעסטירטע שכורע פרויען זענען דער גרעסטער פּראָצענט פּראָסטיטוטקעס (65 פּראָצ.) און אַרבייטערינס (23 פּראָצענט).

גרויס איז די צאָהל יודישע פּראָסטיטוטקעס אין לאָדז. אַזוי זענען געווען יודישע גאַסען־פרוי־ען: אין 1921 – 91, 1922, 71, 1923 – 73, 1924 – 68, 1925 – 58, 1926 – 38, 1927 – 34, 1928 – 49. בנוגע דער אַלגעמיינער צאָהל פּראָסטיטוטקעס איז דער פּראָצענט פון די יודישע גאַסען פרויען געווען: 1921 – 20,9 פּראָצ. 1922 – 20,9 פּראָצ. 1923 – 20.5 פּראָצ. 1924 – 23,8 פּראָצ. 1925 — 18,4 פּראָצ. 1926 – 17,4 פּראָצ. 1927 – 20,2 פּראָצ. 1928 – 20,2. אַבסאָלוט האָט די צאָהל יודישע גאַסען־פרויען אין לאָדז פון 1921 ביז 1927 אין איין פאַלען (פון 91 אַראָפּ אויף 34) נאָר אין 1928 האָט זי זיך ווידער אויסגעהויבען ביז 49.

(י.ט.א.)

די עקאָנאָמישע טראַגעדיע

פון הונדערטער טויזענדער יודען אין פּוילען

פון יעקב לעשטשינסקי

(איבערגעדרוקט פון „פאָרווערטס" מיט דער ערלויבניש פון מחבר)

2.

די באָלשעוויסטן האָבען נאַציאָנאַליזירט, אַר־בערגענומען אין די הענט פון דער רעגירונג אַלע פאַבריקען, די פּוילישע רעגירונג האָט מאָנאָפּאָ־ליזירט די שפּירט און טאַבאַקפאַבריקען, די זאַלץ־גרובען און קלויבט זיך אַרויפלייגען איהר האַנד אויך אויף אַנדערע אינדוסטריען. די באָלשעוויקעס האָבען די פאַבריקאַנטען נישט בעצאָהלט. וועלען מיר זיך נישט זעצען קלאָגען דערויף. די פּוילישע רעגירונג האָט די פאַבריקאַנטען גוט בעצאָהלט, און אויך די יודישע פאַבריקאַנטען. אָבער האָט פער־יאָגט אַלע יודישע אַרבייטער און אַנגעשטעלטע פון די מאָנאָפּאָליזירטע אונטערנעהמונגען.

פינף אָדער זעקס יודישע טאַבאַקפאַבריקאַנ־טען האָבען טאַקע בעקומען פעטע סומען און פיהר־ען איצט אַנדערע געשעפטען מיט זייער געלד. אָבער די פאַר טויזענד יודישע אַרבייטער און אַנגע־שטעלטע וועלכע זענען צעהנדליגער יאָהרען געווען פערנומען ביי די פאַבריקען וועלכע האָבען דער־טאַבאַק־אינדוסטריע אָפּגעגעבען זייערע יונגע יאָהרען און זייערע לונגען, זענען גראָב און גרויזאַם אַרויסגע־וואָרפען געוואָרען אויפ'ן גאַס, מען האָט זיי כלל־מערשט אויך בעלוינט, אָבער דאָס קאָן נאָר קלעקען אויף תכריכים און נישט אויף צו מאַכען אַ לעבען.

און אין דער טאַבאַקאינדוסטריע אין פּוילען האָבען יודישע אַרבייטער געאַרבייט מעהר ווי 50 יאָהר, צעהנדליגער יאָהרען זענען יודען געווען די מעהרהייט אין דער אינדוסטריע, מען קען זאָגען, אַז די פּוילישע טאַבאַק־אינדוסטריע שטעהט אויף יודישע ביינער. וואָרים אַ סך הונדערטער יודישע אַרבייטער האָבען אין איהרע פאַבריקען בעקומען שווינדזוכט און זענען פריה געגאַנגען פון דער וועלט.

שוין אין יאָהר 1885 זענען אין וואַרשא אין די טאַבאַק־פאַבריקען געווען אַרום טויזענד יודישע אַרבייטער און קריסטען נאָר ווייניג. איצט זענען אין וואַרשא פערנומען אין די מלוכהשע טאַבאַקפאַברי־קען 1600 אַרבייטער און קיין איין יוד נישט. אין גאַנץ פּוילען זענען געווען פערנומען ביי דער טאַ־באַק אינדוסטריע נישט ווייניגער פון צעהן טויזענד אַרבייטער און אַנגעשטעלטע.

צוריק נאָך מיט עטליכע יאָהר איז דאָס געווען אַ יודישע אינדוסטריע, די אַנגעשטעלטע זע־נען כמעט אַלע געווען יודען, און די מעהרסטע אַר־בייטער אויך יודען, איצט זענען נאָר אין גראָדנע, אויף דער אַמאָל בעוואוסטער שערעשעווסקי'ס טאַ־באַק־פאַבריק, געבליבען ביז דריי הונדערט יודישע אַרבייטער. די פיהרער פון דער פאַבריק, צווישען וועלכע עס איז נישטאָ קיין איין יוד, טרייבען אַרויס אויך דאָס לעצטע ביסעל יודישע אַרבייטער. מען וואַרפט אַרויס די יודען מיט די פערשידענסטע תירוצים און מען נעהמט טאַקע באַלד צו אויף זייער אָרט קריסטען.

און זיך לייכט פאָרצושטעלען ווי דער יודישער אַרבייטער קאָן זיך פיהלען אויף אַזאַ פאַבריק, וואו ער ווייס, אַז זיינע טעג זענען געצעהלטע, וואו ער פיהלט, אַז מען זוכט נאָר אַ תירוץ, אום איהם אַרויסצוואַרפען, וואו מען גיט איהם גאַנץ אָפט צו פיהלען, אַז ער איז אַן איבעריגער. נאָר די אומשעהנליכע נויט, נאָר דער הונגער אין באַ־שטעבליכסטען זין פון וואָרט צווינגט דאָס ראַוונע ביסעל יודישע אַרבייטער זיך נאָך צו האַלטען.

אַז דאָס הייסט נאַציאָנאַלער באָלשעוויזם, טאַקע צונעהמען ביים פּריוואַטען אונטערנעהמער, ווי די באָלשעוויקעס, אָבער אַזוי, אַז עס זאָל זיך אויסלאָזען צו די קעפּ פון די יודישע אַרבייטער און אַנגעשטעלטע. די פאַר רייכע פאַבריקאַנטען, וואָס האָבען בעקומען ריזיגע סומען געלד פון דער רע־גירונג, וועלען שוין אויסזוכען אַ פּרנסה, אָבער די עטליכע טויזענד יודישע אַרבייטער און די עטליכע הונדערט יודישע אַנגעשטעלטע, וואָס איז פון זיי געוואָרען?

אָבער דער נאַציאָנאַליזירטער באָלשעוויזם טרעפט נישט נאָר דעם יודישען פּראָלעטאַריער, דעם אַרבייטער, ער איז אויסגעהאַלטען און נעהם ווייטער. די טאַבאַק־אינדוסטריע איז אַ מלוכה־אינ־דוסטריע און מען קאָן שוין נישט פריי האַנדלען מיט איהר, נאָר מען מוז האָבען קאָנצעסיעס פון דער רעגירונג און ביים געבען קאָנצעסיעס גיט מען ווידער אַ קיקעניש דעם יודען.

אין אַ שטאָט, ווי פּינסק, למשל, וואו אַלע טאַ־באַק־קרעמער זענען געווען יודיש, וויל בכלל אין־גען אין יענער שטאָט נישטאָ קיין קריסטליכע קרעמען האָט מען פון 26 טאַבאַקקאָנצעסיעס 10 אָפּגע־געבען צו קריסטען, איז דאָס איז פּינסק, וואָס ליגט ווייט ביי דער רוסישער גרענעץ, וואו קיין פּאָלאַקען זענען כמעט ווי נישט פאַרהאַן, חוץ די אַנגעשיק־טע בעאַמטע, וואו די ווייס־רוסען זענען נאָך נאָר, דאָרפיש און קאָנקורירען נאָך נישט מיט יודען נישט אין האַנדעל און נישט אין האַנדווערק. אַט אין יענער שטאָט האָט מען אַריינגעפיהרט אין אַ האַנדעלס־צווייג, וואָס איז געווען אויסשליסליך אין יודישע הענט, מעהר פון אַ דריטעל קריסטען. און אין אַמת'ן פּוילען מאַכט מען עס אַ סך בעסער. מען וואַרפט צו יודען אַ פּאָר קאָנצעסיעס און די מעהרהייט קאָנ־צעסיעס גיט מען אָפּ צו איינעגע, אַט אַזוי ראַפּאָ־נירט מען שוין אויך דעם יודישען קליינעם קרעמער.

זאַלץ איז אויך אין פּוילען מאָנאָפּאָליזירט. און אין אַזאַ עכט־יודישער שטאָט פּינסק, וואו 98 פּראָצענט קרעמען זענען יודישע, זענען אַלע זעקס זאַלץ־קאָנצעסיעס אין קריסטליכע הענד. אמת פּאַקטיש זענען פינף פון די זעקס זאַלץ־קאָנצעסיעס אין יודישע הענט און די קריסטען קומען צום גייט־טען, נאָר צום דיה, צום טיילען די פערדינסטען. אָבער דאָס וועט מסתמא נאָר אַזוי לאַנג דויערען ביז די קריסטען וועלען זיך אויסלערנען די מלאכה און דעמאָלט וועלען זיי אַרויסיאָגען די יודען די שר.

און ווייל מיר האַלטען שוין ביי פּינסק, וועלען מיר ברענגען נאָך אַ פּאָר פאַקטען, די פאַקטען וועלען אונז גלייך קלאָר מאַכען, ווי מען ריינגעלט אַרום דעם יודען, דער עיקר דעם אָרימען יודען, אָבער אויך דעם מיטעלען קלאַס יודען, און ווי מען שאַפט צו ביסלעך אַן עקאָנאָמישע געטאָ פאַר יודען, אין אַ פּאָליטיש פרייער רעפּובליק.

אין פּינסק, ווי איך האָב שוין געזאָגט, זענען בכלל 98 פּראָצענט קרעמער יודען, און אויך די אינדוסטריע איז כמעט אויסשליסליך אין יודישע הענד, און נישט נאָר די פאַבריקאַנטען זענען יודען, נאָר אויך די אַרבייטער זענען אין אַ גאַנץ גרויסער מאָס יודען. דאָס איז אַ גאַנץ יודישע שטאָט, ווי מיר וועלען נאָך שפּעטער דערצעהלען.

עפענט זיך אין פּינסק אַ אָפּטיילונג פון דער מלוכה־באַנק. וועמען זאָל זי געבען קרעדיטען, אויב נישט יודישע פאַבריקאַנטען, יודישע סוחרים, יודישע קרעמער? לאָזט זיך אויס, אַז זי גיט קרעדיטען נאָר צו פּריצים, ווען אפילו זייערע מאַיאָנטקעס זענען שוין בענוג אָנגעלאָדען מיט הובות, און נאָר צו קריסטליכע קאָאָפּעראַטיוען, דערשלאָגט זיך אַ יודישע קאָאָפּע־

(ווייטער זעה 6־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

וועלכע ארבייטסלאזע ס'קאנען בעקומען שטיצע פון בירגער-קאמיטעט

וויכטיגע אינפארמאציעס פאר די זעלבע ארבייטסלאזע

ווי אזוי עס קומט, אז יודען זאלען ווערען שיקאנירט

(—) די לעצטע טעג ווענדען זיך צו אונז פיל יודישע ארבייטסלאזע, וועלכע קלאגען זיך אויף די שיקאנעס בעת'ן אינשרייבען אין מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא (כפ"ז) און ביים פערלענגערען די אלטע ארבייטסלאזע-לעגיטימאציעס. כע זונדערס האבען זיך די ראזיגע ארבייטסלאזע בעקלאגט אויף דער בעהאנדלונג אין דער אפטיילונג פון „פופ" אויף מאטעיקא-גאס.

אונזער מיטארבייטער האט גענוי אויסגעפארשט דעם ראזיגען ענין און האט זיך דערוואוסט פערשידענע אינצעלהייטען, וועלכע זענען זעהר נוצליך ביים ארויספיהרען די פערשידענע פארמאליטעטען ביים רעגיסטרירען זיך אין מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט אלס ארבייטסלאזע: ס'זענען פערהאן:

צווייערליי רעגיסטראציעס

ערשטענס — פון אזעלכע ארבייטסלאזע, וואס האבען איצט פערלוירען די ארבייט און מוזען זיך רעגיסטרירען, כדי צו קענען בעקומען אונטערשטיצונג און צווייטענס — פון אזעלכע, וואס האבען נישט קיין רעכט אויף אונטערשטיצונג, נאר מוזען פערעגיסטרירט ווערען אלס ארבייטסלאזע. אין ערשטען פאל מוז דער ארבייטסלאזער צושטעלען א צייגניש פון ארבייטס-געבער ווען ער פערלירען די ארבייט און א צייגניש פון הויזווירט וועגען דעם ארבייטסלאזענס פאמיליען-פערהעלטניש. די אונטערשריפט פון הויזווירט מוז בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן ענטשפרעכענדען קאמיסאריאט. מיט די ראזיגע דאקומענטען דארף דער ארבייטסלאזער קומען אין ביורא פון מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס אויף מאטעיקא-גאס, וואו ער בעקומט א טערמין, ווען ער זאל קומען נאך די לעגיטימאציע, וועלכע גיט דאס רעכט אויף אונטערשטיצונג. די אונטערשטיצונג ווערט דאן אויסגעצאהלט אויף דאקאטשינער-גאס. די ראזיגע רעגיסטראציע געהט צו מעהר-ווייניגער אין ארדנונג, דער

ארבייטסלאזער מוז אבער ווארטען 5 ביז 6 וואכען ביז ער בעקומט אונטערשטיצונג

גאנץ אנדערש איז ביי דער צווייטער רעגיסטראציע. אין די יאהרען 1925, 1926 און 1927 האבען די ארבייטסלאזע בעקומען אויפ'ן גרונד פון א לעגיטימאציע פון ארבייטסלאזען-פאנד די אזוי-גערופענע א נמאליגע אונטערשטיצונג. יערעס יאהר האט מען די ראזיגע לעגיטימאציעס פערלענגערט. מיט א צייט-צוריק איז אבער ערשינען א צירקולאר פון ארבייטס-מיניסטעריום וועגען פערקלענערען די צאהל ארבייטסלאזע. די בעאמטע האבען דאן זיך אנגעזאגט צו פערלענגערען די לעגיטימאציע.

בעזונדערס זענען פערשטעהט זיך שיקאנירט געווארען יודען

נאך א גאנצע רייהע אינטערווענצען, ביי דער פערוואלטונג פון ארבייטסלאזען-פאנד און אין דער וואיעוואדשאפט האט מען צוריק אנגעהויבען צו פערלענגערען די ראזיגע לעגיטימאציעס, אבער די בעאמטע זענען געפאלען אויף אן אנדער המצאה.

ווען ס'קומט א יודישער ארבייטסלאזער וועגען פערלענגערען זיין ארבייטסלאזע לעגיטימאציע, פרעגט דער בעאמטער, צו וואס פאר א צוועק ער וויל די לעגיטימאציע פערלענגערען. דער ארבייטסלאזער ווייסט נישט פון קיין שום כוונה און ערקלערט ענפער, אז ער וויל די לעגיטימאציע פערלענגערען, כדי צו בעקומען די איינמאליגע אונטערשטיצונג. דער בעאמטער ערקלערט דאן, אז אזעלכע אונטערשטיצונגען זענען שוין נישט פערהאן און אנולירט די לעגיטימאציע. אנדערש וואלט אבער געווען, ווען דער ארבייטסלאזער זאל ערקלערען, אז ער וויל פערלענגערען די לעגיטימאציע, כדי ער זאל בעקומען ארבייט פון ארבייטס-אמט, דעמאלט איז דער בעאמטער, אהן שום טענות מחויב די לעגיטימאציע אפצושטעמפלען. ס'זענען אויך פערהאן פאלען, ווען דער בעאמטער אנערקענט, אז די עלטערע יודישע ארבייטסלאזע טויגען שוין נישט צו קיין ארבייט און דעריבער זאגט ער זיך אפ צו פערלענגערען זיי די ארבייטסלאזע לעגיטימאציעס.

פיל שיקאנעס קומען אויך פאר צוליב דעם, וואס נישט אלע יודישע ארבייטסלאזע פערשטעהען די פוילישע שפראך און דער בעאמטער טוט דעמאלט מיט זיי וואס ער וויל.

ווען ביים ארבייטסלאזען ווערט צוגענומען זיין לעגיטימאציע

איז דאס א פשוט אומגליק. ער קען נישט בעקומען קיין אונטערשטיצונג נישט אין מאגיסטראט און נישט איצט ביי דער אונטערשטיצונג, וואס איז אנגעהויבען געווארען דורכ'ן בירגער-קאמיטעט אונטער דער אנפיהרונג פון וואיעוואדע יאשטשאלט. א בער ביי די ראזיגע אונטערשטיצונגען, האבען די יודען ערשט אויפסניי צו זינגען און צו זאגען, אפילו די, וועלכע האבען שוין כשר'ע ארבייטסלאזע-לעגיטימאציעס.

צו די אלע, וועלכע פערשרייבען זיך אויף די אונטערשטיצונגען פון בירגער-קאמיטעט קומט א קאנטראלער, וועלכער דארף קאנטראלירען דעם א-יימקייט-שטאנד פון דעם פעטענט. דער בעאמטער פרעגט זיך געווענליך נאך ביים סטרוזש פון הויז, אדער ביי א שכן מיט וואס דער פעטענט בעשעפטיגט זיך. דער שכן נישט ווייסענדיג פון קיין שום זאך ערקלערט, אז דעם פעטענטס א יונגעל טראגט ארום עטליכע הערינג צו פערקויפען, אדער א מיידעל שטעהט מיט א האלב פונט כאווע און נאס, אדער ענליכע אזעלכע פרנסות. דער בעאמטער קוואליפיצירט דעמאלט דעם שטיצע-נעהמער אלכ

„האנדליאנצי"

און ער בעקומט נישט מעהר קיין שטיצע, און אזוי קומט אויס, אז ס'רוב יודען ווערט געפסלט די אונטערשטיצונג. דער בירגער-קאמיטעט וואלט געדארפט אויפמערקזאם מאכען די קאנטראלערן, אז זיי זאלען די קאנטראלעס גענויער ארורכפיהרען און אויף א מעהר געזעלשאפטליכען אופן.

ווינטער-שטיצע פון מאגיסטראט

הויבט מען מארגען אן אויסצאהלען

(מ) דער מאגיסטראט מעלדעט די פעראינטערעסירטע פערזאנען אז מיטוואך, דעם 26 ד. ח. הויבט מען אן אויסצוצאהלען די ווינטער-שטיצע אויפ'ן חודש פעברואר 1930 און דאס ארויסגעבען בעהייצונגס-טאלאנען פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסצוהאלטען פאמיליעס, וועלכע זענען בערעכטיגט געווארען אויף געלד-אונטערשטיצונגען און האבען נאך ביז איצט די בעהייצונגס-טאלאנען נישט בעקומען.

נישט-פערהייראטע האבען נישט קיין רעכט אויף בעהייצונגס-טאלאנען. די וואס האבען א קליינע פאמיליע וועלען בעקומען 4 צענטנער קויהלען, א גרעסערע — 6 צענטנער.

דאס אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען און דאס ארויסגעבען די בעהייצונגס-טאלאנען וועט פארקומען: פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין דער ערשטער אפטיילונג פון „פופ" — אויף פיעטריקאווער 212

פאר די פערגיסטרירטע אין דער צווייטער אפטיילונג פון „פופ" — אויף פיעטריקאווער 273 פון 9 ביז 2 נאכמיטאג לויט פאלגענדען סדר:

מיטוואך, דעם 26 פעברואר 1930, אויף די אותיות

A B C D E F

דאנערשטאג, דעם 27 פעברואר

G H I J

פרייטאג, דעם 28 פעברואר

K L Ł

שבת, דעם 1 מערץ

M N O

מאנטאג, דעם 3 מערץ

P R S

דינסטאג, דעם 4 מערץ

T U W Z Ź

מיט דעם בעהייצונגס-טאלאן קען זיך, דער ארבייטסלאזער מעלדען אין פאלגענדע קויהלען-סקלאדעס: פושצנדזלניא און פאבריטשנא, ווענגלאווא 5.

די ארבייטסלאזע, וועלכע קומען נאך די ווינטער-אונטערשטיצונג, בעהייצונגס-טאלאנען און נאך קויהלען-אפנעהמען, דארפען האבען מיט זיך: א פאס, אדער אנדער אמציעלע פערסאנאל-צייגניש און א לעגיטימאציע פון „פופ".

קאטאסטראפאלע לאגע אין דער מאנופאקטור-בראנזשע

וויכטיגע קאנפערענץ אין סוחרים-פעראיין

געכטען איז אין צענטראלען סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 10 פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ פון סוחרים אין דער מאנופאקטור-בראנזשע, צו דער פערזאמלונג, וועלכע איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון ה' יאשינסקי זענען געקומען אן ערך 300 מאנופאקטור סוחרים, וועלכע האבען זיך ארויסגעזאגט וועגען דער קאטאסטראפאלער לאגע אין דער מאנופאקטור-בראנזשע.

דיר. ד"ר מעסינגער האט אילוסטרירט די קאטאסטראפאלע לאגע פון סוחרים בכלל און פון מאנופאקטור-סוחרים בפרט. דער גאנצער האנדעל שטעהט פאר א פולשטענדיגען אונטערגאנג, אויב ס'זאלען נישט זיי אמטיכסטען אנגענומען ווערען די געהעריגע פערהיטונגס-מיטלען.

איבערגעהענדיג צו שטייער-פראגען, זאגט רעדנער, אז די נאוועלע וועגען אומזאץ-שטייער, וועלכע ווערט שוין איצט בעטראכט אין סיים קען בשום אופן נישט צופרידענשטעלען דאס סוחרים און מ'דארף שוין איצט אנגעהמען די געהעריגע שריט צו רעאליזירען די גערעכטע פאסטולאטען פון די סוחרים. דער מינימום, וואס דארף פערלאנגט ווערען דורך האנדעל איז דער פראיעקט וועגען אומזאץ-שטייער, וועלכער איז אויסגעארבייט געווארען דורכ'ן פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערען.

נאכ'ן רעפעראט פון ד"ר מעסינגער האט זיך אנגעהויבען אויף די ארויסגעזאגטע פאסטולאטען א לייזנשאפטליכע דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען די ה"ה: קרעניצער, פאזנערזאן, לאקאוויטש א. אנד.

דאן איז ארומגעהערט געווארען די פראגע וועגען אלגעמיינעם צוזאמענפאהר פון די מאנופאקטור-סוחרים, וואס וועט פארקומען אין ווארשא, דעם 2 מערץ. אלס רעלעגאטען פון צענטראלען סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 10 זענען געוועהלט געווארען: ד"ר מעסינגער, קרעניצער, יאשינסקי און פיאטרקאווסקי.

צום סוף זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציעס: 1) די ארטיגע סוחרים דארפען בעקומען פון די פאבריקאנטען בעסערע קאנדיציעס ווי די פראנקפורטער; 2) פערלאנגען, אז די פאבריקאנטען זאלען אויסארבייטען א פריידקוראנט אויף מוזמן און זאלען צורעכענען 1 פראצענט א חודש פאר קרעדיט. דער קרעדיט קען נישט זיין קיין לענגערער ווי 90 טעג; 3) וואראשארען דארפען פאר שלאגען די סוחרים אויף דער פראווינץ פרייזען, וואס זענען העכער פון די לאדזער אויף בוימוואל-סחורות מיט 2 פרא. און אויף פאנטאזיע-סחורות מיט 4 פראצ.; 4) יעדער פראווינצער סוחר, וואס קומט קיין לאדז נאך סחורה מוז ברענגען א צייגניש פון ארטיגען סוחרים-פעראיין, אז ער האט א פאטענט און זיין פירמע איז רעגיסטרירט און האנדעלס-געריכט. רערזעלבער כלל איז אויך חל אויף די לאדזער סוחרים; 5) דער מינימום-פערדיגעס, וואס דער סוחר דארף זיך שטעלען ביי מוזמן לייזונג איז 5 פראצ., ביי וועקסעל — 10 פראצ.;

אין שטייער-ענינים זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציעס: 1) שטרעבען צו דעם, אז דער אומזאץ-שטייער זאל גענומען ווערען ביי דער ערשטער קוועלע, דאס הייסט, ביי די פראדוצענטען; 2) די הנחות פון אומזאץ-שטייער פאר די, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער זאל גילטיג זיין שוין פון 1. אפריל 1930 און נישט ווי ס'ווערט פארגעזעהען אין דער נאוועלע פון 1. אפריל 1931; 3) ס'זאל ארויסגעגעבען ווערען א צירקולאר, אז די הנחות פאר די, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער זאלען אויך גילטיג זיין פאר'ן פערגאנגענעם יאהר 1929; 4) דער בעגריף הורט-האנדעל זאל אנגעווענדעט ווערען פאר אלע האנדעלס-אונטערנעהמונגען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט הורט-ווייזער פערקויף פון סחורות, אהן אונטערשיד, וואס פאר א קאטעגאריע פאטענט די אונטערנעהמונג בעזיצט; 5) אפשאפען דעם 10-פראצענטיגען אויסערגעוועהנליכען צושלאג צו די דירעקטע שטייערן און 6) פערקלענערן דעם פראצענט פאר שטראף פון פערלעגענע שטייערן ביז דער הויך ווי ס'ווערט נארמאל גערעכענט אין „באנק פאלסקי".

---

25 דינסטאג

פעברואר

זון-אויפגאנג 6.42

זון-אונטערגאנג 4.58

כ"ו

שבט תר"צ

לעצטער טאג פון רעגיסטראציע אויף שטיצע

(ז) היינט איז דער לעצטער טאג פון דער רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע וועלכע זאלען בעקומען אונטערשטיצונג פונ'ם בירגער-קאמיטעט צו העלפען די ארימסטע. די רעגיסטראציע קומט פאר אין די ביוראס אין העלענאוו און אין פאב ריק פון סטאליגראף אויף זשגאווסקא.

אדראטשעניעס פאר סטודענטען

(ז) צו דער שטעטישער סטאראסטווע ווענדען זיך סטודענטען פון די הויכשולעס, וועלכע בעטען אדראטשעניעס פון מיליטער-דינסט און פונ'ם פליכט זיך צו שטעלען צו דער פאבאר-קאמיסיע.

עס ווערט ערקלערט, אז אלע אזעלכע בקשות זענען צוועקלאז, ווייל וועגען אדראטשעניעס קאן מען זיך ווענדען ערשט נאך דער פאבאר-קאמיסיע און נאר די יעניגע, וועלכע זענען ביי דער קאמיסיע אנערקענט פאר פעהיג צו מיליטער.

ביליגער ברויט

(—) אויף א זיצונג פון דער סעקציע פון ברויט-אויסארבייטונג, אונטערן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, איז בעשלאסען געווארען צו פערקלענערן די פרייזען אויף ברויט פון 38 גר. א קילא געבייטעלט ברויט אויף 35 גר. און ראזאווע ברויט פון 32 גר. אויף 30 גר. מעהל בלייבט לויט די אלטע פרייזען.

די נייע פרייזען פעזופליכטען פונ'ם 26 ד. ה. אן.

פון האנדעלס-געריכט

(ב) די האנדעלס-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט האט ערקלערט באנקראט די פירמע: אדאל-בערט וועסקע, שפינערייַ און רייסעריי אין לאדז ליפאווא 83, אויפ'ן טערלאנג פון הערמאן דאמפף לאדז זשעראמסקא 46.

*

נאכדעם איז בעהאנדעלט געווארען די בקשה פון דער פירמע „יאנאס כימאוויטש", לאדז, גאווא-מיפסקא 28, וועגען ערקלערען איבער איהר אנ'אויפזיכט. א דאנק דער אקציע פון דעם היגען פעראיין פון קרעדיטארען צו שיצען דעם האנדעל און אינדוסטריע — איז געקומען צו אן'אויסגלייך צווישען דער פירמע כימאוויטש און איהרע קרעדיטארען און דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע האט צוריקגעצויגען די בקשה וועגען אויפזיכט.

שרעקליכע לאגע פון א יודישער פאמיליע

מיר מאכען אויפמערקזאם אונזערע לעזער, אויף דער שרעקליכער פערצווייפעלטער לאגע פון א יודישער פאמיליע — א מאן, פרוי און קינד, אלע קראנק אויף שווינדזוכט, וואס געפינט זיך אויף דער גאס אהן א דירה. דער דאזיגער פאמיליע פעהלט נאך 100 (הונדערט) זלאטיס אויף וואוינונג און אזוי ארום וואלט געקאנט געראטעוועט ווערען דאס לעבען פון 3 מענשען.

אפשר וועלען זיך געפינען בארמהערציגע יודען, וואס וועלען זיך קויפען א מצוה אין דער דאזיגער פאמיליע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

יאסיפצקי (נאפיורקאווסקעגא 27), דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), אילביצקי און צימער (וואול טשאנסקא 37), לייפוועבער (פרייהייטס פלאץ 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), קאהאנע (אלעקסאנ-דראווסקא 80).

יודען אין די עקזאָטישע לענדער

די העכסט אינטערעסאַנטע פאַרלעזונג פון דר. אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין וועגען זיינע בעגעגענישען מיט יודען אין די פערוואָרפענע ווינקעלעך אין דער וועלט

זיין פאָרטראַג וועגען די יודען אין די עקזאָטישע לענדער, הויבּט אָן ד״ר גאָלדשטיין מיט דער בעגעגעניש מיט די שאָקאָלאַד-פאַרביגע, שוואַרצע און פלאַך-פּנימדיגע יודען, צו וועלכע ער האָט לכתּחלה נישט געוואוסט, ווי אַזוי צוּצוּטרעטען. ווייל, באמת, פון וואָס הויבּט מען אָן מיט יודען, וואָס האָבּען קיין בּלאַסע אהנונג נישט וועגען דעם, אַז אויף דער וועלט זענען פאַרהאַן עפּיס סאָציאַלע פראַגען, וואַהלען, סיים, פּאַרטייען, פּראָלעטאַריאַט א. ד. גל. וועגען אונזערע מנהגים און לעבּען דאָ, וועגען פּרץ, שלום עליכם, וועגען עפּיס אַ ספּעציעלע יודישער ליטעראַטור, האָבּען זיי קיין בּעגריף נישט, אַזוי גוט ווי מיר ווייסען כּמעט גאָרנישט וועגען זייער לעבען, זייער פאַנטאַזיע, זייער לעבּענסאַרט, שפּראַך א.א.וו.

די גרעסטע גרופּע פון די יודען אין די עקזאָטישע לענדער זענען די אַזוי גערופענע באַגדאַדיער; זיי שטאַמען פון באַגדאַד, 100 פּראָצענטיגע אָריענטאַליסטען, בעוואוינען סינגאַפּור, באָמבּעי, זיי רעדען אַראַבּיש, ווי מיר יודיש צווישען זיך, אַ חוץ דעם רעדען זיי מיט דער אַראַבּישער שפּראַך, ווי די יודען אין פּוילען פּויליש, יודען אין רוסלאַנד רוסיש; די האַנדעלס-שפּראַך איז בּיי זיי אין אַלגעמיין — ענגליש.

זייער פּסיכאָלאָגיע און אינטעלעקט איז אַזוי פאַרשידען פון אונזערע; עס פיהלט זיך, אַז מיר זעבּען זיך צוזאַמען מיט זיי מיט צוויי טויזענד יאָהר צוריק. ווי אַזוי גהט מען צו צו זיי? דער גאַנדאַט פון קרן-היסוד קען זיי נאָר אָפּשרעקען — די וויזיט-קאַרטע פון קרן-היסוד הייסט געלד געבּען און אין דער היגזיכט זענען יודען פון דער גאַנצער וועלט דווקא ענליך צו די אייראָפּעאישע.

די נייגעריגקייט האָט אָבּער גובר געווען און ווען עס זענען געמאָלדען געוואָרען די פאַרלעזונגען פון דעם פאָרשטעהער פון קרן היסוד, וועלכער איז געקומען פון ארץ-ישראל און וועט רעדען וועגען לעבּען און אַרבּייט אין ארץ-ישראל און וועגען דער העבּרעאישער שפּראַך. די איינציגע צוויי זאַכען, וואָס פאַרבּינדעט די גרופּע מיט דעם איבּריגען יודענטום — האָט מען דעם שליח אויפגענומען מיט ענטוזיאַזם. נאָך די פאַרלעזונגען האָבּען זיך בּאַלד געבּילדעט, זאַמעל-קאָמיטעטס, אויך פרויען-קאָמיטעטען.

אַרום די זאַמלונגען האָבּען זיך בּאַלד אָנגעהויבּען שאַפען אַנעקדאָטען און וויצען, ווי אומעטום בעת אַ געלד-זאַמלונג.

ס'איז אינטערעסאַנט איין אַנעקדאָט, וואָס מען דערצעהלט אין סינגאַפּור. אַ דאַמע פון פרויען-קאָמיטעט האָט זיך געווענדעט צו אַ יוד ער זאָל געבּען עפּעס אויפ'ן קרן היסוד.

— וויפיל זאָל איך געבּען? — פרעגט דער יוד.

— 5 רופּיעס, — ענטפערט די דאַמע.

— פאַרוואָס גראָדע 5 רופּיעס?

— ווייל „חמשה חומשי תורה".

— און איך — האָט דער יוד געענטפערט — וועל געבּען בּלויז 1 רופּיע, ווייל ס'שטעהט „שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד".

אין איין שטאָט אין די טראָפּיקאַלישע לענדער, וואו עס זענען געווען אַ גרופּע „בני ישראל" ווי די באַגדאַדער רופען זיך אין אַלגעמיין אָן — איז די הויפּט-פיגור דער טורמע-שעף. נאָכ'ן בּעזוך בּיי דעם יודען, וועלכער האָט אויפגענומען דעם ארץ-ישראל שליח מיט גרויס כבוד — האָט ער געבּעטען לאָזען בּיי איהם אַ זאַמעל-פּושקע פאַרן קרן היסוד. אין אַ קורצער צייט אַרום איז די פּושקע געווען פול. די אַרעסטאַנטען האָבּען געהאַלטען פאַר אַ חוב אַריינצוּוואַרפען עפּיס אין דער פּושקע בּיים אַרויסגעהן פון דער טורמע.

אויפ'ן וועג פון אינדיען קיין סינגאַפּור און ראַנגון איז צו איהם געקומען — דערצעהלט ד״ר גאָלדשטיין — אַ דעלעגאַציע, אַ פּאַטריאַרכאַלישער יוד מיט אַ לאַנגער בּאָרד און זיין זוהן און פאַרבּעטען איהם אויף אַווענד-בּרויט. אַלץ אַרום איז געווען ריין אָריענטאַליש — פאַרשטעהט זיך, אַז אויך די מאכלים זייערע זענען אַנגאַנצען צו אונזערע עסענס נישט ענליך. די טאָכטער פונ'ם בעל-הבּית, וועלכע איז צוליבּ אַן אָפּעראַציע אַמאָל געווען אין לאָנדאָן, האָט דערצעהלט, אַז אין לאָנדאָן האָט מען איהר איינמאָל געגעבּען עסען עפּעס אַ סם, זי האָט זיך אָפּגעבּריהט דאָס מויל און דעם האַלז... עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז מען האָט איהר מכבד געווען אין לאָנדאָן מיט אַ שטיקעל געפּיהלטע פיש און דאָס האָט איהר געשמעקט ווי סם.

אין אַ כינעזיש-מאַלאַיישער שטאָט, וואו עס זענען געווען צוויי יודישע פאַמיליעס, האָבּען די צוויי יודען זיך אָנגעצונדען מיט חשק צו טון עפּעס פאַר דער ארץ-ישראל-אידעי, בעשטימט 1 יודען אַלס קאָמיסאַר פון קרן-היסוד און דעם צווייטען אַלס קאָמיסאַר פון קרן קימת — די אויפגאַבּע פון יעדען פון זיי איז געווען צו נעמען בּיים צווייטען דעם בייטראַג פאַר קרן היסוד און קרן קימת. זייערע פרויען זענען געוואָרען די פאָרשטעהערינס פון „הדסה" און „וו.י.ז.אַ..."

אין באָמבּיי איז צו ד״ר גאָלדשטיין געקומען אַ דעלעגאַציע פון אַ צוואַנציג מענשען, אין לאַנגע, שוואַרצע בגדים, שוואַרצע שפּיציגע הוטען. אַ קאָנפערענץ מיט זיי איז געווען אוממעגליך: די טראַגעדיע פון גלות — אָהן אַ שפּראַך. געראַטעוועט האָט דאָס ביסעל העבּרעאיש, וואָס זיי האָבּען געקענט.

די געשיכטע פון דער גרופּע יודען אין משד איז גאָר אַ טראַגישע: צוריק מיט 60 יאָהר האָט מען אַלע יודען אונטער דער דראָהונג פון טויט-שטראָף געצוואונגען אָנצונעמען דעם מאַכמעדאַנישען גלויבּען. האָט מען אַלע יודען אָפּגעשמדט. פאַר האַלטען יודישקייט אין געהיים האָט אויך געדראָהט דער טויט און שרעקליכע יסורים און פּייניגונגען. דאָך האָבּען די מוזולמענישע מאַראַנען אין די קעהלערס געהאַלטען די יודישע היילינטומער. זיך געזאַמעלט און אויפגעהאַלטען דעם פונק פון יודענטום. עס איז שוין דער דריטער דור. דאָס נאַציאָנאַלע געפיהל איז אין אַלגעמיין שטאַרק אָפּגעשוואַכט געוואָרען, אָבּער בּיי די וואָס זענען פאַרבּלבּען, האָט עס אויפגעוואַכט מיט אַ נייעם בּרען נאָך דער באַלפור-דעקלאַראַציע. זיי זענען אַרויס פון די קעהלערס. אַ גרויסע גרופּע פון זיי זענען אַוועק קיין ארץ-ישראל און אַרבּייטען דאָרט אַלס חלוצים, איינציגע זענען זיך צוּ-פאָהרען אין די ווייטע שטעט. די פאַרבּליבּענע לעבּען אין גרויס אָרימקייט. דער עלטסטער פון דער דעלעגאַציע האָט אַרויסגענומען אַ ציקנייטש טען טשעק און איבּערגעגעבּען פאַר קרן היסוד.

— אויף וועמענס נאָמען פאַרשרייבּען די שפּענדע?

— אויפ'ן נאָמען פון דער משד'ער געמיינדע, וועלכע האָט אַזוי פיל געזינדיגט — האָט מיט וועהמוט געזאָגט דער אַלטער.

(סוף מאָרגען)

ZARZĄD

Telefonów Łódzkich

P. A. S. T.

podaje do wiadomości, że wobec ukończenia rozbudowy miejskiej sieci telefonicznej, **wykonuje instalacje nowych abonentów w Łodzi i okręgu koncesyjnym łódzkim**

BEZ OGRANICZEŃ.

PP. interesanci pragnące zainstalować u siebie aparat telefoniczny proszeni są o zgłaszanie się do Biura Abonamentowego, Al. Kościuszki Nr. 12, w godzinach 9–4, soboty 9–12, w celu załatwienia odnośnych formalności.

15245

פערזאַמלונג פון זשורנאַליסטען-סינדיקאַט

מאָרגען, מיטוואָך, פּונקט 8 אַ זייגער אין אָוונט קומט פאָר אין דער שטעטישער קאָנסערוואַטאָריע (שענקעוויטש פּאַרק) אַן אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פונ'ם זשורנאַליסטען-סינדיקאַט. אויף דער טאָג אָרדנונג זעהר וויכטיגע ענינים. די אָנוועזענהייט פון אַלע מיטגלידער פון סינדיקאַט איז אומבּעדינגט נויטיג.

דער פּרעסע באַל

בּילעטען צו דער פּרעסע-רעדוטע, אויף וועלכער עס קלויבּט זיך גאַנץ לאָדז קען מען שוין בּעקומען אין לאָקאַל פון זשורנאַליסטען-סינדיקאַט. זאַכאָדניאַ 72, טעלעפאָן 223-51 און 121-50 און אין דער צוקערניע „עספּלאַנאַדאַ".

וו. י. ז. אַ.

מאָרגען. מיטוואָך ד. 26. 9 אין אָוונט אויף דעם געוועהנליכען טיי, וועט רעפערירען די מיטגליד פון דער לאָנדאָנער עקזעקוטיווע ד״ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין אַ פאָרטראַג אויף דער טעמאַ: „די מאָדערנע יודישע פרוי".

„אורט"

היינט די לעצטע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון „חי געלעבּט". מאָרגע — פּרעמיערע פון 3 פּראַגראַם „אָהן אַ קאָפּ".

דער מין פון די זאַכווערטער אין יודיש

אנקעטע פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

די פילאָלאָגישע סעקציע פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט האָט אָפּגעדרוקט אַן אַנקעטע וועגען דעם מין פון די זאַכווערטער אין יודיש. דער צוועק פון דער אַנקעטע איז אויסצוגעפינען דעם פּראַקטישען שפּראַך-בּענוץ און ממילא אויך די פּרינציפּען, לויט וועלכע דער בּענוץ פון דעם גראַמאַטישען מין אין דער יודישער שפּראַך דאַרף פאַראייניטליכט ווערען. וואָס מעהר ענטפערס די סעקציע וועט אַריינבּעקומען, אַלץ בּעסער וועט זי קענען אָפּטאָן איהר אַרבּייט.

הגם דאָ געהט וועגען אַ ריין-וויסענשאַפטליכער אויפגאַבּע, קען אָבּער פאָרט ענטפערען אויף דער אַנקעטע יעדער אינטעליגענטער מענש, קיין שום פילאָלאָגישע פאַך-קענטענישען זענען נישט נויטיג, און פאָרט קען מען דורך אַ קליינער מיה בּרענגען גרויס נוצען דער יודישער שפּראַך-פאָרשונג. עס זענען דעריבּער זיכער, אַז אַ סך לעזער פון אייער בּלאַט וועלען זיך אָפּרופען און אונז קומען צו הילף.

אַלע פאַראינטערעסירטע זענען געבּעטען צוצושיקען אויף אַ פּאָסט-קאַרטעל זייערע אַדרעסען, וועט זיי דער יו״אַ אַרויסשיקען די אַנקעטע מיט די געהעריגע אינסטרוקציעס.

דער אַדרעס פון יו״אַ:

Żydowski Instytut Naukowy
W. Pohulanka 18, Wilno,

אויף פּראָבּע אין „אָרט"

דאָס מאָל האָט דירעקטאָר סטרוגאַטש אַליין זיך געווענדעט צו מיר, איך זאָל בּייוואוינען די פּראָבּען.

— קומט און זעהט וואָסערע צרות איך לייד זיך אָן, דער עולם קומט צום גרייטען. איך אָבּער מוז מיטמאַכען אַלע אַנשיקענישען, מיט וועלכע עס איז פאַרבּונדען דאָס אויסשטעלען אַ ניי פּראָגראַם.

אַזוי האָט צו מיר געזאָגט דיר. סטרוגאַטש און איך בּין געגאַנגען.

בּיי דער טיר האָב איך אָנגעטראָפען יערוזאַלימסקין מיט אַ רעפלעקטאָר אין האַנד.

דאָס האָט ער געפּרובּט די ליכט-עפעקטען צו די נייע נומערן.

— לאָזט מיך אַריינגעהן — בּעט איך זיך בּיי יערושאַלימסקין — דיר. סטרוגאַטש האָט מיך געבּעטען בּייוואוינען די פּראָבּען.

— זאָגט דעם דיר. סטרוגאַטש, אַז מיר האָט מען גאָרנישט וואָס צו זאָגען, אָבּער די ליכט-עפעקטען בּין איך בּעל-הבּית! איך וועל דעם רעפלעקטאָר נישט אַוועקגעהמען פון דער טיר, אַנדערש בּין איך נישט פאַראַנטוואָרטליך פאַר דער פּרעמיערע.

צו מיין גליק איז אָנגעקומען דיר בּייגעלמאַן האָט ער מיך געפיהרט דורך אַ זייטיגען איינגאַנג, וואָס פיהרט דורך פינסטערע טרעפּ.

געהעריג אויף דער פינסטערער טרעפּ, האָבּען מיר זיך אָנגעשטויסען אין עפּעס אַ האַרטע זאַך און בּאַלד דערויף האָבּען מיר דערהערט אַ קוויטש.

ערשט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס האָט געשריגען וויצאַנאָוויטש. נישט קענענדיג פאַרטראָגען דעם געפילדער פון די פּראָבּען, האָט ער זיך אַוועקגעזעצט אויף דער פינסטערער טרעפּ, אָפּגעזונדערט, כּדי אָנגעשטעקט זיך אויסצולערנען די נייע סאָלאָ-געזאַנגען. און מיטען איז ער אָבּער איינגעשלאָפען אין דער פינסטער.

געהען מיר ווייטער, עצה׳ט מיך בּייגעלמאַן, כ׳זאָל זיין פאָרזיכטיג, וואָרים איך קאָן נאָך אַנטרעטען אין דער פינסטער אויף אַ צווייטען.

איך בּעוויז נישט איהם עפּעס צו ענטפערען, ווי איך דערהער טאַקע אַ צווייטען קוויטש. איך האָב שוין ווידער אויף עפּעס אָנגעטראָפען.

— וועמענס איז דער האָזענער קוויטש?

— הייסט זיך אַרויס, — מאַליינע ראַפּעל.

— ווי קומסטו דאָ אַהער? — פרעגט איהר בּייגעלמאַן.

— איך בּין געגאַנגען זוכען וויצאַנאָוויטשען, מיט איהם צו פאַרענדיגען דעם דועט, האָב איך דערווייל געכאַפּט אַ דרימעל — האָט זיך ראַפּעל פאַרענטפערט.

האָבּען מיר דאָך געוואָלט ווייטער געהן, האָט זיך ווידער עמיץ און מיר אָנגעשטויסען.

— ווער וואַנדערט דאָס אַרום אויף דער פינסטערער טרעפּ? — דערהער איך אַ פראַגע, אין דער קאָ פּאָטאַשינסקיס קול.

ווערט בּייגעלמאַן אין כּעס און שרייט אויס:

— דו שייגעץ איינער! וואָס בּלאָנדזשעסטו דאָ אין דער פינסטער?!

— חבר בּייגעלמאַן — האָט זיך פּאָטאַשינסקי פאַרענטפערט — איך האָב זיך אַזוי פאַרדרעהט דעם קאָפּ מיט דער פּראָזע און לירער פון נייעם פּראָגראַם, אַז איך האָב פאַרגעסען, וואו עס איז דער אַרויסגאַנג, נו, האָבּ איך דאָ אַהער פאַרבּלאָנדזשעט...

קוים מיט צרות זענען מיר אַרויס פון דער פינסטערניש, און ענדליך אַריין אין ליכטיגען פאָיע, דאָ ערשט איז געווען אַ געוואַלד, אַ געשריי...

דאָס האָבּען געשריגען שיינע מרים און רושר־נאָן, בּכן זיי זענען געווען אַזוי שטאַרק פאַרטאָן מיטען איינשטודירען די נייע ראָלען, אַז זיי האָבּען נישט בּעמערקט, ווי די טישלערס קלאַפּען צונויף אויף דער פּאָדלאָגע די דעקאָראַציעס; זענען זיי געפאַלען און זיך צוקלאַפּט צווישען די דרענגלעך און בּרעטער.

— איך וועל איך איינשלינגען! — האָט רושר־נאָן געשריגען צו די טישלערס — איך האָב שוין אַמאָל איינגעשלינגען 100 טישלערס מיט אַמאָל.

שיינע מרים האָט געשריגען:

— איהר האָט מיר צוריסען ס'קלייד מיט אייערע דרענגלעך!

און פון גרויס צומישעניש, האָט זי אויסגעשריגען שטיקער פּראָזע פון איהר נייע ראָלען, אַזוי, אַז די טישלערס זענען געשטאַנען און זי אָנגעקוקט פאַרחושט נישט וויסענדיג, וואָס זי רעדט.

צו זייערע געשרייען, האָבּען זיך פאַראייניגט די קולות פון די מאָלערס: בּלום און מאַטוס. איינער דעם צווייטען האָט פאָרגעוואָרפען פשוט און צר לקחינען פלענער פון דעקאָראַציעס.

זיי זענען געשטאַנען ווי די צוריצטע העהנער און מען נישט, וואָס בּייגעלמאַן האָט זיי פאָנאַנדערגעשיידט, וואָלטען זיי געוויס אויסגעדראַפּעט איינער בּיים צווייטען די אויגען.

רייכענבּערגען האָב איך געטראָפען וויצען און זאָל אויפ׳ אויזען.

— וואָס וויצט איהר עפּעס אויפ׳ אויזען?

— איך האָב איז נייעם פּראָגראַם צו זינגען אַ לידעל. פאַרלאַנגט פון מיר בּייגעלמאַן, איך זאָל זינגען וואַרימער. שטודיר איך ס'לידעל, וויצעגדיג אויפ'ן אויוון. וועל איך שוין געוויס זינגען וואַרימער.

— האָט רייכענבּערג מיר אויפגעקלערט.

— וואו איז עפּעס דאַלסקאַ? — האָבּ איך זיך געפרעגט נישט זעהענדיג זי אין ערגעץ.

מיין פראַגע האָט געשטעלט אַלעמען אויף די פיס און מען האָט זיך געלאָזען זוכען דאַלסקאַן.

ענדליך האָט פרוי ראָזענבּערג געפּאַקט דאַלסקאַן אין אַ ווינקעל אין אָרדעראָבּע, זיצען מיט אַ מלמד און לערנען יודיש.

— זי האָט נאָך לערנען חומש אויך — האָט פּערעלע אויך זיך אָנגערופען, און פאַרצויגען מיט די ליפּעלעך.

— דאַלסקאַ מוז נאָך ווערען אַ רביצין — האָט זיך רושינאָן אַריינגעמישט.

און מיטען האָבּ איך דערהערט אַ שטיקעל טומעל אויף דער סצענע. בּין איך אַרויף אהין און געטראָפען דאָרט מאַנדעלבּלייטן וויינען.

— וואָס וויינסטו מאַנדעלבּלאַט?

— פאַר וואָס זאָל איך נישט וויינען? איך האָב שוין געשפּילט מיט דער פאַרשטאָרבּענער וואַשער רחל קאַמינסקאַ, האָב געשפּילט אין דינמאָנט טעאַטער „מיקט". בּין געוואוינט צו שפּילען העלדען ראָלען און דאָ, אין „אָרט", דאַרף איך שפּילען בּלויז שטיקלעך און פיצלעך...

אומקנעהענדיג האָבּ איך זיך געוואונדערט, ווי אַזוי וועט דאָ אַרויסקומען אַ ניי-פּראָגראַם?!

א. שאַרפּבּינגעל.

4 יודישע יונגעלייט, וואס האבען זיך געשמוגעלט קיין דרום אמעריקע

ארעסטירט אלס פערדעכטיגטע אין דער קוטיעפאוו-אפערע

דאס זענען שוין כמעט אריבער פיר וואכען זינט דער אזוי געהיימניספולער פערשווינדונג פון פיהרער פון די רוסישע מאנארכיסטישע ארגאניזאציעס אין פאריז, דעם טרויעריג בעריהמטען גענעראל קוטיעפאוו און די אויספארשונג ארום דעם דאזיגען ענין האט זיך נאך כמעט אין ארט נישט געריהרט. דער גאנצער אפאראט פון דער פראנצויזישער קרימינאל-פאליציי איז בעשטעלט געווארען אויף די פיס, אהן א שיער פריוואט-דעטעקטיווען האבען זיך געווארפען אויפצוקלערען די געהיימניש, גאנצע מחנות זשורנאליסטען פיהרען אויף אייגענער אחריות זוכענישען — ס'איז נאך אבער קיינעם פון זיי נישט געלונגען פעסטצושטעלען עפעס פאזיטיווע, ממשות'דיגעס, וואס זאל פיהרען צו דער ענטדעקונג פון דעם גענעראל קוטיעפאווס כאפערס. די צוגעזאגטע פרעמיע פון א מיליאן פראנק ליגט נאך דערווייל אין די קאסע פון „מאטען" און פון דער „וואזראזשדעניע" און ווער ווייס, צי עס וועט עמיצען אויסקומען זיך משמח זיין מיט זיי.

יעדען טאג שווימען ארויף נייע ווערסיעס וועגען דער פערשווינדונג פון קוטיעפאוו דא האט מען די אויטאמאבילען, וואס האבען איהם געפירט געזעהן אין נארמאנדיען, דא אויף דער פראנצויזיש-בעלגישער גרעניץ, דא ערגיץ אנדערש וואו. די מעדים פיהרען קיין בערלין, וויען און נאך אין א רייהע אייראפעאישע הויפטשטעט, איין סענסאציע פערטרייבט די צווייטע, און די צייטונגען האבען ענטוויקעלט אזא מין געיעג נאך ענטדעקונגען אין דעם ענין, אז מען שטעלט זיך נישט אפ פאר קיין שום אויסטראכטונגען און מען פאנטאזירט אויף וואס די וועלט שטעהט.

(קארעספאנדענץ פון פאריז צום „נייעם פאלקסבלאט".)

די נייעסטע סענסאציע אין ענין קוטיעפאוו איז דער ארעסט פון פיר יודישע יונגעלייט פון ליטע און פוילען, וועלכע זאלען כלומרשט האבען געהאט א שייכות צו דער פערשווינדונג פון גענעראל. די צייטונגען זענען ארויס מיט שרייענדיגע קעפלעך וועגען די 4 רוסען (!), וואס זענען ארעסטירט געווארען אויף א פראנצויזישען שיף, אויף וועלכען זיי האבען זיך געשמוגעלט קיין פארטוגאל, און וויבאלד רוסען שמוגלען זיך ביי היינטיגע צייטען אויף אזא אופן, מוז שוין די זשורנאליסטישע פאנטאזיע צונויפבינדען עס מיט דער מיסטעריע פון קוטיעפאוו'ס פערשווינדען. און עס איז אינטערעסאנט, אז אפילו די אויספארשונגס-מאכט האט גענומען ערנסט אט די משונה'דיגע ווערסיע.

אט וואס עס איז געשעהן: פיר יודישע יודישע יונגעלייט, דוד בערמאן פון קאוונע, געבוירען אין 1906 יאהר, א פאבריקס ארבייטער אין פאריז, שמואל כידעקעל פון נאווא-שווענציאן, געבוירען אין 1911 א בעקער, לעבעדיעוו, געבוירען אין 1909 אין פעטערבורג און אברהם פורהאנג געבארען אין 1909 אין ווארשוי א שווארצארבייטער, האבען זיך אויף א נישט לעגאלען אופן ארויפגעקריגען אויף א שיף אין פראנצויזישען פארט האוור, כדי זיך אריבערצושמוגלען אין דרום אמעריקא. קיין געלד האבען זיי נישט געהאט און זיי האבען געהאפט, אז עס וועט זיך זיי איינגעבען דערשלעפען זיך אויף אזא אופן קיין בראזיליע אדער מעקסיקא און דארטען געפינען ארבייט.

אין פאריז האבען זיי געוואוינט א לענגערע צייט און עס איז זיי נישט איבעריג געגאנגען, אנקומענדיג אין ליסאבאנער פארט, זענען זיי איבערגעגעבען געווארען דער דארטיגער פאליציי, וועלכע האט אויף זיי געווארפען א חשד אלס די כלומרשטע אויספיהרער פו'ן אנפאל אויף גענעראל קוטיעפאוו'ן. די פארטוגעזישע פרעסע האט דעם ענין צוגעשטעלט אין פערשפרייט ידיעות, אז די אנפאלער אויף גענעראל קוטיעפאוו זענען געכאפט געווארען אין פארטוגאל, אויפ'ן וועג צו אנטלויפען קיין דרום-אמעריקא. די חברה לייט האט מען אונטער א גוטער שמירה אפגעשיקט קיין פראנקרייך, כדי דארט אויסצופארשען זייער בעטייליגונג אין אנפאל, זיי האבען אנגעגעבען זייערע פאריזער אדרעסען אויף אנ'ארט, וואו עס געפינט זיך א יודישער נאכטאזיל. מען האט זיך דארט נאכגעפרעגט און מען איז דערגאנגען, אז דארט האבען זיי פאקטיש גענעכטיגט א געוויסע צייט, אבער אין הערבסט 1929, וויל איצט די פאליציי דערגיין וואו זיי האבען פערבראכט דערנאך זייער צייט.

טומעלט זיך דערווייל מיט די פיר יודישע עמיגראנטען, וועלכע א נישט געלונגענער שמוגעל-פרוב אין דרום-אמעריקא האט צונויפגעבונדען מיט דער קוטיעפאוו אפערע. מען גלויבט, אז זייער אומשולד וועט אינגיכען און אהן שוועריגקייטען בעוויזען ווערען און זיי וועלען בלויז צוגעזאגט ווערען צו פעראנטווארטליכקייט פאר א שמוגעל רייזע און נישט פאר'ן אויספיהרען דעם אנפאל אויף קוטיעפאוו'ן.

ס. וואקס.

ארום וועקסעל-געזעצן

די פראצעדור פון רעאליזירן א וועקסעל

די פראצעדור פון רעאליזירען א וועקסעל בעשטעהט אייגענטליך פון 2 הויפט-מאמענטען. ערשטענס פון אוועקגעבען איהם צו דעקונג אדער פון לאזען איהם אויף וועלכען ס'איז נישט אנדערען אופן אין קורס און צווייטענס פון אויפמאהנען די בעצייכענטע אויף איהם סומע.

אונטער'ן אויסדרוק „אויפמאהנען" דארף מען פערשטעהן נישט בלויז א געריכטליכע אויפטרעטונג און דורכפיהרונג פון עקזעקוציעס, נאר אויך די אנווענדונג פון אלע געהעריגע רעכטליכע שוץ-מיטלען, אז דער געגעבענער וועקסעל זאל נישט אנגעהערען זיין ריגאר און אזוי ארום פערוואנדעלט ווערען אין אנ'איינפאכען רעווערס.

אזוי ווי מיט דער פערעפענטליכטער ביי אונז ארדינאציע פון א ציווילער עקזעקוציע האבען מיר אין זיינער צייט אונזערע לעזער שוין אויספיהרליך בעקענט, וועלען מיר זיך דאס מאל אפשטעלען בלויז אויף די רעכטליכע פארבעדינגונגען, וועלכע מוזען אפגעהיטען ווערען ביים אויפמאהנען א וועקסעל-חוב.

קודם כל דארף אנגעוויזען ווערען אויפ'ן איינפיהרען אין סוחר'ישען לעבען אגב זייער פראקטישען כלל, אז אנ'אויסשטעלער ווערט שריפטליך אנגעזאגט עטליכע טעג און אפט אפילו עטליכע וואכען פאר'ן טערמין וועגען דער פארשטעהענדער פעליגקייט פון זיין וועקסעל. אזא אויפמאהנונג טראגט אבער נאר א פריוואטען כאראקטער און איז נישט געזעצליך סאנקציאנירט. ממילא קאן דער בעל חוב אין פאל פון איהר נאכלעסיגקייט נישט מאכען קיין שום רעכטליכען געפיהר.

דאגעגען איז אבער יא דער בעזיצער פון א וועקסעל אומבעדינג פערפליכטעט איהם פארצושטעלען דעם אויסשטעלער אין צאהל-טאג צוועטעל אין איינעם פון די נעהנסטע 2 וואכען-טעג פערשטעהט זיך, אז דאס נישט פארשטעלען דעם אויסשטעלער דעם געגעבענעם וועקסעל בעפריים איהם נאך נישט פון דער גענומענער אויף זיך אבליגע. וויבאלד דער אויסשטעלער האט אבער צוליב אט דער דאזיגער נאכלעסיגקייט געליטען א געוויסען שאדען, איז ער בערעכטיגט צו פאדערען פון וועקסעל-בעזיצער דערפאר אנ'אנטשפרעכענדע ענטשעדיגונג.

דער אויסשטעלער פונקט אזוי ווי יעדער אנדער בעל חוב, האט דאס רעכט צו פארלאנגען אויסקוויטענדיג א וועקסעל, אז דער בעזיצער זאל איהם ארויסגעבען וועגען דעם א בעזונדערע קוויטירונג.

אויפ'ן לעצטען כלל מאכען מיר טאקע בעזונדערס אויפמערקזאם אונזערע לעזער, ווייל עס קאן זיך גאנץ אפט טרעפען, אז דער פארגעשטעלטער וועקסעל שטאמט גאר פון א גנבה אדער ער איז געפונען געווארען צווישענצייט דורך עפעס אנדערען נישט געוויסענהאפטען אופן ארייננעפאלען אין רשות פון איצטיגען בעזיצער.

דעסגלייכען קאן אויך טרעפען, אז הגם די אונטערשריפט פון אויסשטעלער איז געווארען געפעלשט, איז ער פונדעסטוועגען פעראינטערעסירט דעם וועקסעל אויסצוקויפען, בכדי צו האבען קעגען פעלשער א „געוויסע ביינש".

אין די אלע אויסגערעכנטע פאלען איז דורכאויס וויכטיג, אז דער אויסשטעלער זאל זיך קענען פעררופען אויף א געהעריגע קוויטירונג פון א פערזאן, ביי וועלכען דער קיועסטיאנירטער וועקסעל איז אויסגעקויפט געווארען.

כדאי איז אויך ביי דער זעלבער געלעגענהייט צו דערמאנען דעם 2 פונקט פון ארט. 38 פון אונזער וועקסעל דעקרעט, לויט וועלכען א וועקסעל-בעזיצער טאר זיך בשום אופן נישט ענטזאגען אנצונעהמען א פארגעלייגטע איהם קאנטא אויפ'ן חשבון פון חוב.

אין פאל פון אזא טיילווייזע אפצאהלונג פון וועקסעל חוב האט דער אויסשטעלער דאס רעכט צו פערלאנגען פון וועקסעל-בעזיצער, אז ער זאל וועגען יעדער דערהאלטענער קאנטא מאכען א געהעריגע אדנאטאציע אויפ'ן וועקסעל און א חוץ דעם ארויסגעבען א בעזונדערע קוויטירונג.

י. אינפעלד.

די עקאנאמישע טראגעדיע

פון הונדערטער טויזענדער יודען אין פוילען

(ענדע פון 3-טער זייט).

ראטיווע קרעדיט-קאסע צו קרעדיט, איז ער קליין און פערגלייך מיט די ארומיגע קריסטליכע קאאפעראטיוען.

קאן מען מיינען, אז דער דירעקטאר פון דער מלוכה-באנק איז בכלל נעגען געבען קרעדיטען צו סוחרים און קרעמער. עפענט זיך גראד אין פינסק א קריסטליך פאפיר-געשעפט, בעקומט דער קריסט גלייך א גאנץ גרויסען קרעדיט, און אין פינסק איז דא א יודיש פאפיר-געשעפט, וואס איז שוין אלט 65 יאהר און, דעם דאזיגען יאהר וואס מען אפ, מוז דער יוד בעקומען געלד פון פריוואטע מענשען און צאהלען 25 אדער 30 פראצענט און דער פאליאק האט געלד פון דער מלוכה-באנק אויף צעהן אדער צוועלף פראצענט.

און ווען איהר וועט נאך צוגעבען דערצו, אז דער בעאמטער, וואס מאהנט איין שטייער, איז אויך א פאליאק, און ער האלט פאר זיין חוב און פאר א נאציאנאלער מצוה צו שטעלען יעם יודען וואס מעהר שטייערן און איינמאהנען זיי מיט דער גרעסטער שטרענגקייט, וועט איהר בעקומען א קלארע בילד, ווי דער יוד איז אין דער פרייער פוילישער רעפובליק ארומגענומען מיט אייזערנע רינגען וואס שנירען זיך איין אין זיין לייב און מאכען איהם אונגרען א סך טיפערע און א סך געפעהרליכערע איידער פאליטישע בעגרענצונגען.

און די נאפטגרובען אין גאליציען זענען געווען עטליכע הונדערטער יודישע ארבייטער און אויך א סך יודישע אנגעשטעלטע. זינט עס איז בעשאפען געווארען דער „טרעסט" אין וועלכען די רעגירונג האט א פעטען טייל, פאלט די צאהל פון יודישע ארבייטער אהן אנ'אויפהער, און עס איז נאר געהענט די צייט, ווען די נאפט-גרובען אין וועלכע יודען האבען געארבייט עטליכע צעהנדליג יאהר וועלען ווערען „יודענריין". דער „טרעסט" פיהרט אויך א מלחמה מיט די יודישע נאפט-סוחרים, און, קיין געזונדער קומט די לעצטע נישט צו.

וועגען די קאנצעסיעס אויף בראנפען האט מען א סך געשריבען, און איך וועל זיי נישט איבערחזרען, נאר אט איז א שפאנעל-נייע „גזירה" — וואלד-האנדעל. איך רעד וועגען האלץ-מסחר וועגען יודען כמעט די איינציגע אין פוילען. די זענען די גרויסע סוחרים, וואס שיקען האלצער נעראלצען קיין אויסלאנד, די זענען די גרויסע ספעציאליסטען פיים האקען דעם האלץ, פיים טעסטען דעם האלץ, פיים אפשלייפען און סארטירען, ביים אויסארבייטען פערשידענע סחורות פון האלץ.

און די האזיגע רעגירונג איז געפאלען אויפן געדאנק, אז איהרע וועלדער וועט זי מעהר נישט פערקויפען צו קיין פריוואטע מענשען און וועט זיי אליין בעארבייטען. די רעגירונג האט פון 50 ביז 60 פראצענט פון אלע וועלדער פון לאנד. און דעם איז די רעגירונג געווען ביז איצט דער בעסטער קאנסומענט אויף אויסגעארבייטע געהילץ-סחורות טויזענדער יודישע אנגעשטעלטע און די וועלדער האט מען שוין אפגעזאגט, און הונדערטער יודישע קליינע האלץ-הענדלער זענען געבליבען אהן פרנסה.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט איבערגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

225. פערגענט.

דער ארטיקעל 727 פון ציוויל קאדעקס זעהט פאר נאר 3 פאלען, ווען יורשים ווערען אויטאמאטיש בעזייטיגט פון דער ירושה-רעכט.

1) ווען דער יורש האט גע'הרג'עט אדער געפרובט צו הרג'ענען דעם פערשטארבענעם

2) ווען דער יורש האט פאלש בעשולדיגט דעם פערשטארבענעם אין בעגעהן א הארב פערברעכען און

3) ווען ער, אלס פולי'עהריגער האט געוואוסט, אז דער פערשטארבענער איז דער'הרג'עט געווארען און האט וועגען מארד נישט מיטגעטיילט דער געהעריגער מאכט.

226. ר. ג.

א שווערע בעליידיגונג איז א גענוגענדער מאטיוו פאר א קינדיגונג אהן אנ'ענטשעדיגונג.

ס'איז אבער א פראגע אין וואס פאר א פארם די בעליידיגונג איז געמאכט געווארען.

אלענפאלס איז נישט דער גלייכגילטיגער שעף בערופען צו קוואליפיצירען, צו וואס פאר א קאטעגאריע די געמאכטע איהם בעליידיגונג דארף פעררעכענט ווערען נאר דערצו איז בערופען דאס ארבייטס-געריכט.

איבעריגענס פערשטענדיגט זיך פערזענליך מיט אונזער יוריסט.

227 רובינשטיין:

אנ'אויפדראשטש קאן מען ערקלערען נאר פאר האנדעל אבער נישט פאר פריוואטע חובות און דעריבער זענען די דראהונגען פון מעבעל-סוחר נישט בעגרינדעט.

228 חיים סאכאטשעווסקי:

א חוב, וואס קומט א געוועלבער פאר לעבענסמיטלען פון א פריוואטען פערזאן ווערט פעריעהרט נאכ'ן יאהר, דער אומשטאנד, וואס דער בעל חוב האט ווייטער געקויפט אין זעלבען געוועלב, ענדערט נישט דעם טערמין פון דער פעריעהרונג.

229 אל. ג.

איהר דארפט זיך ווענדען אין געריכט, אז מען זאל בעשטימען א קוראטאר איבערן פערמעגען, וואס דער פערשווינדענער בעל-חוב האט איבערגעלאזט.

230 א טרייער לעזער פון פאביאניץ:

די עצה האלט נישט אויס די רעכטליכע קריטיק. דער חוב פאר די מאשינען ווערט טאקע בעפארצוגט לגבי אנדערע חובות, אבער נאר בלויז אין בעצוג צו די זעלבע מאשינען, אזא פריווילעגיע שפרייט זיך אבער בשום אופן נישט אויס אויפ'ן גאנצען פערמעגען פון בעל חוב.

אזא אבמאך האט נישט און קאן נישט האבען קיין שום רעכטליכע בעדייטונג וויל לויט די פרינציפען פון אונזערע ציוויל-רעכט קאן מען נישט קיין פריווילעגיע אויסברייטערן.

231 זאלצמאן:

מיליטער-שטייער ווערט גענומען נישט פון אלע נישט געדינטע מיליטער פליכטיגע פערזאנען, נאר בלויז פון די יעניגע, וועלכע האבען זיך געשטעלט פאר די פאבאר-קאמיסיעס, אנהויבענדיג פון 1925 יאהר.

232 ה. פ.

אויב איהר זענט א רעגיסטרירטער ארבייטסלאזער און בעוואוינט נישט קיין גרעסערע דירה, ווי 2 שטובען און א קיך וויבאלד איהר האלט נישט ביי זיך קיין סובלאקאטארען, קאנט איהר בעפרייט ווערען פון דער פליכט צו בעצאהלען לאקאל-שטייער.

די יודען אין תימן

וואס אנ'אייגענע דערצעהלט וועגען זיי

די פאקטען מאכט אונז די תימנ'ער יונגע פרוי, ברכה צפירה א זינגערין אין אייראפא. מיר האבען זי אגב, אויך בעהערט די נעכטיגע היים צו הערען אין לאדז. איצט געפינט זי זיך אין ריגע, און דעם ריגע'ר „פריהמארגען" ליינען מיר איהר פאלגענדע שילדערונג וועגען די יודען פון תימן:

איך וויל זיך דא א ביסעל אפשטעלען אויף וויפיל די תימנ'ער יודען זענען פרעמד און ווייט פון די יודען אין אייראפא, און א געוויסען פרט, אויך פאר די ארץ-ישראל'דיגע יודען.

די תימנ'ער יודען וואוינען אין שכנות מיט די אראבער און פונדעסטוועגען, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס זיי וואוינען צווישען זיי שוין אין משך פון א סך יאהרען, האבען זיך די תימנ'ער יודען מיט זיי להלוטין נישט אסימילירט, א חוץ דעם וואס זייער שפראך איז א ביסעל ענליך צו אראביש און זיי טראגען אויף זיך דעם שטעמפעל פון דער ברענענדיגער אראבישער זון, וועלכע האט פערברוינט זייער קערפער. שווארץ זענען זייערע האר, אזוי שווארץ זענען זייערע אויגען. און נאר מיט דעם זענען זיי ענליך צו זייערע שכנים די אראבער. אבער, וואס איז נוגע זייערע מנהגים, זייער אנטון זיך, טיילען זיי זיך מיט דעם בולט אפ פון די אראבער. די תימנ'ער יודען האבען א גאנץ אנדערען לעבענס אינהאלט, גאנץ אנדערש זענען זייערע מאכלים, דאס וויכטיגסטע וואס עס טיילט זיי אפ פון די שכנים זייערע, איז זייער איבערגעבענהייט צו דער יודישער אמונה. די תימנ'ער יודען זענען זעהר רעליגיעז און פיל זענען פון זיי געגאנגען אויף קידוש השם.

די תימנ'ער — זיי זענען די גרעסטע קנאים פאר זייער אמונה, פיל מעהרער, ווי אלע איבעריגע פעלקער. זיי זענען די, וועלכע ליידען דעם שווערסטען גלות. דעריבער אונטערשיידען זיי זיך אויך פון די איבעריגע יודען. זייער בליק איז שטענדיג שטארק, פול מיט חשד, פול מיט ליידען, ווייל דער גלות אין דאס ברענענדיגע לאנד, אין וועלכע זיי געפינען זיך פערשאפט זיי א סך צרות. און דערפאר טאקע וועלקען זיי פאר דער צייט.

זיי זענען זעהר ווייט די תימנ'ער יודען פון א וועלכער נישט איז אייראפעאישער קולטור. די ברייטע אויפקלערונגס ארבייט, וועלכע איז אנגעהויבען געווארען זיי צו ענטוויקלען, האט אויף זיי קיין השפעה נישט געהאט, איז צו זיי נישט דערגאנגען. זיי זענען אבער גרויסע למדנים אויף זייער געביט. למשל, יעדער תימנ'ער יונגעל, וועלכער איז געווארען 13 יאהר, מוז קלאר זיין אין דער תורה, קענען משנה גמרא, א. א. וו. און אויב צופעליג קען ער נישט, דער תימנ'ער יונגעל, זייענדיג שוין דרייצעהן יאהר, גיסען דאן אויף איהם אויס זיינע עלטערן זייער גאנצען צארן. זיי האבען אויף איהם נישט קיין רחמנות, שלאגען איהם טאג טעגליך ביז בלוט, ביז ער ווייס, וואס ער מוז וויסען, און דאן ריהמען זיך מיט איהם די עלטערן זיינע און זיינע קרובים.

דער חוב פון א תימנ'ער יונגעל איז, ווי איך האב שוין געזאגט, צו לערנען ביז 13 יאהר מיט גרויס התמדה אינדערהיים אדער אין חדר. און דאן הויבט מען פאר איהם אן צו זוכען א כלה. אין דער צייט נעהמט ער זיך אויך לערנען דעם פאטערס מלאכה. דער עיקר, צו זיין א גוטער סוחר. די תימנ'ער פערנעהמען זיך ס'רוב מיט מסחר. פערהאן צווישען זיי אויך א סך גאלדשמידען, ווייל די תימנ'ער ליבען זעהר ציהרונג. פערהאן צווישען די תימנ'ער אויך שוחטים, סופרים, לערער א. א. וו. דער זוהן מוז וויסען דעם פאטערס ארבייט, איהר גוט פערשטעהן. פאר דער משפחה ברענגט עס פיל נוצען: ווען דער פאטער ווערט עלטער, איז איהם מפרנס דער זוהן. צו 19 יאהר האט ער חתונה. פערשטעהט זיך, נישט שפילענדיג קיין ליבע און זיך נישט אויסקלויבענדיג אליין א ווייב, ווי מען איז זיך נוהג אין אייראפע. איהם איז אלץ איינס, וואס פאר א ווייב ער בעקומט. דער עיקר איז מקיים צו זיין דעם פסוק „פרו ורבו ומלאו את הארץ".

די אויפגאבע פון דעם תימנ'ער מיידעל איז פון קליינווייז אן זיך צו לערנען הויז-ארבייט, צו בעדינען דעם פאטער, דעם ברודער, די מוטער. זי קאכט, זי וואשט, נעהט, פיהרט די ווירטשאפט. די מוטער העלפט איהר נאר. איינקויפען פאר דעם הויז איז די ארבייט פון פאטער. דאס טוט ער יעדען פריהמארגען נאכ'ן דאווענען. ער געהט זיך ארויס אין גאס און קויפט איין אלץ וואס מען דארף האבען. די פרוי האט קיין שום עסקים נישט מיט געלד. זי פיהרט נאר אן מיט דער הויז-ארבייט און דער מאן. ער איז דער הערשער איבער דעם גאנצען הויז.

א תימנ'ער פרוי רופט זיך אן „אשת חיל", ווען זי קאכט גוט, ווען אין שטוב ביי איהר בלאנקט אלץ, און ווען איהר הויז איז אפען פאר אורחים.

די מיידלעך זענען זעהר צניעות'דיג, שעמעוודיג און אויך זעהר פלייסיג.

לויט זייער נאטור זענען די תימנ'ער פעהיג איבערצוטראגען זעהר פיל צרות, ווייל ווי איך האב שוין געזאגט, איז דער גלות פון די תימנ'ער גרעסער און שווערער פאר דעם גלות פון אלע איבעריגע יודען. און פונדעסטוועגען זענען זיי צופריעדען מיט זייער גורל. מיט'ן שווייס פון פנים פערדינען זיי זייער ברויט. זיי זענען מאגער פון די שארפע שפייזען, וואס זיי עסען און אויך צוליב די גרויסע היצען, וועלכע הערשען אין תימן.

די תימנ'ער זענען זעהר מוזיקאליש, פערשטעהט זיך, לויט זייער געשמאק. פאר זייערע תפלות, זמירות און פאלקס-לידער האבען זיי זעהר שעהנע מעלאדיעס, וועלכע צייכענען זיך אויס מיט זייער אריגינאליטעט. זיי זינגען אויך די שירים פון די עלטערע יודישע דיכטער, ווי רבי יהודה הלוי, יהודה אלחריזי, איבן גבירול א. א. וו. די לידער פון די משוררים זינגען זיי מיט גרויס געפיהל, מיט פיל ליבע און בענקשאפט נאך ארץ-ישראל. און די שירי קודש זינגען זיי מיט פיל קדושה. נאר דאן, ווען די צייט פאדערט זינגען זיי די תנ"ך לידער מיט די תפלות, ווייל זיי ווילען זיי נישט מחלל זיין. פאלקסלידער זינגען זיי על פי רוב ביי דער ארבייט. די געזאנגען פון די תימנ'ער זענען אומבעקאנט פאר די אייראפעאישע יודען, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס פיל תימנ'ער האבען זיך איצטער בעזעצט אין א"י. די טבע פון דעם תימנ'ער איז צו בעהאלטען זיך אין הינטערשטע ווינקעל געסלעך. פון פרעמדע בעהאלט דער תימנ'ער זיין פרייד און זיין צער, און קיין איינער ווייס נישט, וואס טוט זיך מיט איהם, וואס ער לעבט איבער.

ס'רוב זענען די תימנ'ער טרויעריג און דערשלאגען פון פיל ליידען. אין תימן — צוליב דעם דרוק פון די פיינד, און אין ארץ ישראל — צוליב דער ארעמקייט און נויט. יעדער תימנ'ער, וועלכער קומט קיין ארץ ישראל, לאזט איבער ביי זיך אינדערהיים זיין גאנצען פערמעגען, נאר זיין געלד, אין קומט אן, נאר מיט איין העמד אויפ'ן לייב. און אפילו ווען זיי פרייען זיך, אויך דא איז זייער שמחה צומישט מיט טרויער. אין זייער געזאנג איז פערהאן עטלעכעס, וואס איז זעהר שווער פונאנדערצוקלייבען, און נאר דער, וועלכער איז זעהר נאהענט צו זיי, איז מסוגל צו פערשטעהן און צו שפירען זייער געזאנג. אין זייער געזאנג איז פערהאן א צונויפמיש פון פרייד, פון טרויער, פון דערשלאגענקייט, פון האפנונג. אט דאס אלץ גיסט זיך צונויף אין איין גאנצעס, וועלכער געפינט זיין אויסדרוק אין זייערע לידער. זינגענדיג געפינען זיי זיך אין א זעהר אויפגערעגטער שטימונג.

עס איז זעהר שווער צו בעגרייפען די תימנ'ער, צו פערשטעהן זיי, ווייל זיי זענען איינגעצאפ קאנצענטרירט אינעווייניג.

די זעלבע אייגענשאפטען האבען אויך זייערע טענץ.

די טענץ זייערע זענען זעהר אינהאלטס-רייך און זיי בויען זיי לויט זייער ארבייט נאך. עס איז פערהאן, למשל, א טאנץ, פון מאהלען מעהל, א טאנץ פון קנעטען ברויט, א טאנץ פון קריאת התורה א. א. וו. ס'רוב טאנצען די מאנסבילען, די ווייבער — זעהר זעלטען. דאס איז צוליב דעם, וואס די ווייבער זענען מעהר צניעות'דיג און מער שעהמעוודיג פאר די מאנסבילען.

עס איז א גרויסער טעות, ווען מען מיינט, אז דער תימנ'ער האט עפעס ענליכקייט צו די ווילדקייט פון דעם נעגער אדער אראבער. די תימנ'ער בעזיצען נישט אזא הייסען טעמפעראמענט, זיי זעהען אפילו אויס בייז, זיי האבען אבער א ריינע נשמה.

די תימנ'ער בעזיצען פיל ענערגיע, ליבען די ארבייט, זענען זעהר ארבייטספעהיג און זעהר קלוג. זייער מח איז מסוגל פיל אויפצונעהמען און צו בעגרייפען.

די תימנ'ער, וועלכע האבען זיך בעזעצט אין ארץ-ישראל, האבען זיך ביסלעכווייז אייראפעאיש אנטוויקעלט, זיך אונטערגעווארפען דער אייראפעאישער קולטור. זעהר פיל פון דעם יונגען דור בעזוכען שולען. פיל פון זיי האבען געענדיגט העברעאישע גימנאזיעס און אויך דעם העברעאישען סעמינאר. צווישען זיי געפינען זיך זעהר פיל, וועלכע פערמאגען בעדייטענדע טאלאנטען און די בעסטע תלמידים זענען די תימנ'ער.

נישט געקאנט צוזאמען לעבען האבען זיי בעשלאסען זיך צו פעראייניגען דורכ'ן טויט

א שרעקליכע ליבע-טראגעדיע אין סטאניסלאוואוו

א שוידערליכע ליבעס-טראגעדיע פון א יונג פאר פאלק האט זיך פריטאג דעם 21-טען ד. ח. אפגעשפילט אין סטאניסלאוו אין הויז אויף סאביעסקיעגא-גאס נומער 62.

דער 25-יאהריגער בעאמטער פון דער סטאניסלאווער וואיעוואדזטווע אלעקסאנדער סופערלאק האט זיך א לענגערע צייט געהאט א ליבעס-פערהעלטניש מיט דער 19-יאהריגער בעאמטין איירענא סאקאלוק. דאס פאר פאלק האט זיך געגענזייטיג געליבט און האבען שוין געקלערט וועגען חתונה האבען.

לעצטענס איז אבער סופערלאק געווארען לונגענקראנק און ער האט זיך איינגערעדט אז ער איז א אונהיילבארער קראנקער און טאר צוליב דעם נישט חתונה האבען.

ער האט וועגען דער גאנצער מעשה דערצעהלט דער געליבטער.

זי האט אבער איהם ערקלערט, אז זי קען אהן איהם נישט לעבען. זיי האבען דערפאר ביידע בעשלאסען צו שטארבען, כדי דער טויט זאל זיי פעראייניגען.

דאנערשטאג האט זי די גאנצע נאכט פערבראכט מיט איהם אין זיין קאוואליר-צימער און פריטאג אין דער פריה האבען זיי זיך גענומען שרייבען געזעגנונגס-בריף צו דער פאמיליע און פריינד.

א זייגער 11 אין דער פריה האבען זיי אויסגעפיהרט זייער טראגישען בעשלוס.

סופערלאק האט אויף פערלאנג פון זיין געליבטער פריהער אפגעגעבען עטליכע רעוואלווער-שאסען, וועלכע האבען איהר דורכגעלעכערט דעם האלז און דערנאך האט ער זיך אליין דערשאסען.

אויף דעם אפקלאנג פון די רעוואלווער-שאסען זענען זיך די שכנים צונויפגעלאפען און דער וואוינונג פון סופערלאק און פאר זייערע אויגען האט זיך בעוויזען א שוידערליכע בילד.

אויף דער קאנאפע איז אין א טייך בלוט געלעגען נאקעט די סאקאלוק און האט שוין נישט בעוויזען קיין שום סימנים פון לעבען. נישט ווייט פון איהר איז אויך געלעגען אין א קאלוזשע בלוט סופערלאק מיט דעם רעוואלווער אין דער האנד.

סופערלאק האט נאך געזשיפעט. מען האט איהם איבערגעפיהרט אין אלגעמיינעם שפיטאל וואו ער איז תיכף געשטארבען.

אין די צוריקגעלאזטע בריף שרייבט די סאקאלוק, אז זי האט נישט דעם מוט געהאט זיך אליין צו שיסען, דערפאר האט זי געבעטען איהר געליבטען, אז ער זאל זיין מעהר מוטיג פון איהר און זאל עס טון. זי בעט אויך, אז מען זאל איהם נישט אויסטוהן די גאלדענע רינגלעך און בראנזאלעטען פון דער רעכטער האנד און מען זאל זי אנטוהן אין איהרע שעהנסטע קליידער, גלייך ווי צו דער חתונה.

——=:8:=——

ס'געיעג נאכ'ן שאטען

50) (סענסאציאנעלער ראמאן)

— טיפי'ס בריף וועט אויך זיין אין ארדענונג, — האט בענסהארף א שמייכעל געטון — א פאליציאנט וועט זיך אינדערפריה מעלדען אין פאסט-אמט און פאדערן אלע בריף, וואס זענען אדרעסירט צום הער וואלאוועלסקי... איהר מעגט, אלזא, ארויסווארפען פון קאפ אלע אייערע שכל'דיגע פלענער, און ענטפערט מיר בעסער אויף מיינע פראגע.

— עעע... איך האלט נישט דערביי, — האט וואלדמאן א ברום געטון, מיט אזא טאן, פונקט ער וואלט זיך בעת מעשה נאך אמאל איבערגעלייגט און געקומען צום פריהערדיגען אויספיהר — איך האב אייך ארויסגעלייגט אלע סיבות, וועלכע צווינגען אייך אונטערצוגעבען זיך פאר דעם אומפערמיידליכען. ס'איז אייך דא דערלויבט געווען אריינצוגעהן דא'הער, אבער... איך צווייפעל שטארק, צי וועט אייך דערלויבט זיין ארויסצוגעהן פון דאנען! גיט מיר אייער רעוואלווער, בענסהארף!... מאכט זיך נישט נאריש)!...

בענסהארף האט פערביסען א ליפ.

די קאלטבלוטיגקייט פון וואלדמאנען האט איהם ממש גערירט אויף די נערווען.

— אהא... איהר ווילט זאגען, אז איך בין דא פערשפארט! — האט ער א זאג געטון, האלטענדיג דעם רעוואלווער פאר וואלדמאנס שטערען.

— אוודאי אזוי... דערלויבט מיר אייך גענוי אויפצוקלערען אייער לאגע: ווען איהר האט איבערגעדרעהט דעם שאלטער אין דעם צימער, האט איהר גלייכצייטיג איינגעבראכט אין בעוועגונג פיר דינאמא-מאשינען, וואס שטעהען אין די קעלער. זיי פיהלען אן מיט עלעקטרישען שטראם די אלע דראטען, איטליכע פון די מאשינען איז א מעכטיגער אקומולאטאר, וואס פערמאגט א גרויסען זאפאס פון ענערגיע, נישט האבענדיג קיין אפלייטונג צו דער ערד. אייערע גומענע הענדשקעס וועלען אייך דא גארנישט העלפען. ווען זיי וואלטען אפילו געווען צוויי מאל אזוי דיק, ווי זיי זענען, וואלט עס אייך סיידוי נישט געראטעוועט. אין דעם מאמענט, ווען איהר, אדער עמיצער פון אייערע וואוילע יונגען וועט אנריהרען אזא מאשין, וועט אין צימער אויפפלאמען א בלוי ליכט, און עס וועט זיך דערשפירען א ריח פון פערברענט פלייש. איהר וועט מאמענטאל פערשרפ'ט ווערען, און אייער קערפער וועט ווערען פערוואנדעלט אין אנ'אפגעברענטען ביפשטעקס. אייער איבערבלייבעץ וועט מען נישט קענען דערקענען אפילו לויט'ן פארטרעט, וועלכען איהר האט אזוי ליבענסווירדיג געלאזט פון זיך מאכען, ווען איהר זענט אריבער די שוועל פון מיין הויז. דארט, אין דער פאטאגראפישער קאמערע ליגען אייערע פיר פאטאגראפיעס, וואס זענען ארויסגענומען אין אלע פיר זייטען. איך האב דרך אגב דערמאהנט וועגען דעם אונ'ם בריף, וואס איך האב אדרעסירט צו זיך. שיקען א פאליציאנט וועט איהר פערשפארען, ווייל איהר וועט זיין אויף יענער וועלט. דעם בריף וועט צו דער בעשטימטער צייט צושטעלען אייער דעם פאסט-טרעגער, און פאליציי וועט מיט גרויס אינטערעס ארויפלייענען, וואס אין איהם שטעהט.

וואלדמאן איז ענטשוויגען געווארען, און קוקענדיג רוהיג אויפ'ן גראף בענסהארף, האט ער א פרעג געטון:

— אפשר וועלען מיר איבעררייסען דעם שמועס? שיינט איז נאך פאר אייך די לאגע נישט קלאר?!

דער גראף האט געשוויגען.

— מילא, — האט וואלדמאן פארטגעזעצט — איך וועל בעמערקען נאך א קליינינקייט.. אפשר וועגען א נאך וויכטיגער פון אייער שטאנדפונקט אויס... ווען איהר זענט אריין אהער, האט זיך די קאמער-טיר הינטער אייך אויטאמאטיש פערקלאפט. איהר געדענקט דאך אוודאי?

— יא, כ'געדענק!

— וואס האב איך די טיר פונדאנען אויס פערמאכט מיט דער הילף פון די דינאמא-מאשינע. נישט איך און נישט קיינעם אין דער וועלט וועט געראטען צו עפענען די טיר... איבעפענען זי קאן מען נאר מיט דער הילף פון דינאמיט... און דינאמיט — ווייסט איהר דאך אוודאי, הער גראף — מאכט אן א צו שטארקען לארעם... דער שלאס איז פערבונדען מיט א זייגער-מעכאניזם — איינע פון מיינע לעצטע ערפינדונגען: — וואס איז בעהאלטען אין א שטאלענער קאמערע צוויי צאל די דיק. כל זמן דער דאזיגער מעכאניזם ארבייט, האלט איין די טיר אויף אנ'ארט אנ'עלעקטרישער שטראם פון פינף טויזענד וואלט... דער מעכאניזם וועט פונקציאנירען פונקט צוויי וואכען!

— איהר פערשטעהט, אלזא? — האט ער נאך אנ'אפאטעמונג ווייטער גערעדט — שטעלט אייך נאר פאר דאס בילד: איהר שיסט מיך פון אייער קלאנגלאזען רעוואלווער... איך שטארב... און איהר בלייבט דא פערשלאסען צוויי וואכען! אהן עסען, אהן טרינקען, אהן א מעגליכקייט ארויסצוקריגען זיך פונדאנען, נישט וועקענדיג אויף זיך דערביי די אויפמערקזאמקייט פון פאליציי... קוקט נישט אויף די פענסטער. זיי זענען פערשלאגען מיט שטאלענע לאדען. ענטלויפען איז נישטא קיין שום מעגליכקייט! ארויסרופען אייערע „ידידים" קאנט איהר נישט, ווייל דער טעלעפאן פונקציאנירט נישט. איהר וועט דא נעבעך מוזען פערברענגען מיט מיר גאנצע צוויי וואכען! ס'איז נישט אזא גע־שמאקע פערספעקטיוו! — וואלדמאנס שטים האט געקלונגען קאלט און שארף — אטא, גיט נאר א קוק: די איינציגע טיר מאכט זיך אויך צו!!

(פארזעצונג קומט)

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג, לעצטער סעאנס 10 אווענד אויף 1-טען סעאנס זענען די פרייזן פון די פלעצער ביליגער.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע געגענהערטיגע דראמע א. נאמען:
אונטערן צייכן פון שאנדע (ערוואכונג)
היינט און פאלגענדע טעג!
אין די הויפט-ראלען:
Vilma Banky, Lois Wolheim, Walter Byron

נעכסטער פראגראם: „ווילדע ליבע" אין דער הויפ' ראל': DOLORES DEL RIO

קינא-טעאטער ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאסטשעלני
בעם.: בעת דער פויזע קאנצערט פון גיגאנטישע מאַרקאני-ראדיא.
פערשטארקטער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' עסטרייכער

היינט און פאלג. טעג!
די גרויסע מעכטיגע דראַמע
אונטער'ן נאמען:
גאלדענער גהינום
אין דער הויפט-ראלע: דער גניאַלער עקראַן-שטערן
DOLORES del RIO

נעכסטער פראגראם:
שטאט פון ליבע
אין דער הויפט-ראלע: IWAN PETROWICZ

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!
„ביים קאמין"
(Przy kominku)
מעכטיגע רוסישע דראַמע אין 12 אַקטען.
אין די הויפט-ראלען:
WIERA CHOŁODNAJA, MAKSIMOW, POLOŃSKI i RUNICZ.
צו דעם דאַזיגען בילד וועט אויספיהרען רוסישע ציגיינער-ראמאנסען א ספעציעל אנגאזשירטער רוסישער כאר.

זעלטענע געלעגענהייט!
א פראנט-געוועלב
מיט אַ גרויס שוי-פענסטער
אויף פיעטריקאווער 174
פון זאפארט איבערצוגעבען
עווענטועל מיט אַ וואוינונג.
צו דערוויסען זיך פיעטריקאַווער 182, וואוינונג 13. 6249

קאנקורענץ!
אין ערשטקלאס. דאמען- און הערן-פריזיער-אנשטאַלט
מ. קופקא, פאלודניאווא 12
זענען די פרייזען, צוליב'ן קריזיס, געוואָרען פערקלענערט:

דאמען-סאַלאן:		הערן-סאַלאן:	
שערען דאמען	80 גר.	ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.
שערען שילער	60 גר.	ראזירען און שערען	1 זל.
וואסער-אנדולאציע	1.50 זל.	שערען	70 גר.
אייזען-אנדולאציע	1.— זל.	שערען א יונגעל	50 גר
קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1 — זל.	קאפ-וואשען	50 גר.
מאניקיר	70 גר.	מאסאזש	50 גר.

פארבען ... ברעמען און וויספערן אין אלע פארבען צו צוגענגליכע פרייזן.
ערשטקלאסיגע בעדינונג! ערשטקלאסיגע בעדינונג!

צאהן-ארצטליכער גאבינעט „POMOC"
אין דער לעטשניצע אלעקסאנדראווסקא 1, (באלוט)
איז נאך אקורצען איבערייס ווידער טעטיג
אויך אין די שעה'ן פון $2^1/_2$ ביז $5^1/_2$ אַ זייגער נאכמיטאג.

ביטשריפטען- און האנדעלס בעראטונגס-ביורו
ערטיילט אלערליי אינפארמאציעס און פיהרט
א פערמיטלונגס = אפטיילונג
„OBRONA"
אינהאבער: מאקס בארנשטיין און קאמפ
לאדז, שענקעוויטשא 15
ערלעדיגט אלערליי ביטעס אין געריכט, אדמיניסטראציע, סקארב און מיליטער-אינסטאנצען.
בעמערקונג: ספעציעלע העקסעל- און שטעמפעל-אפטיילונג:
מיטערבעט און ערשטקלאסיגע פאר-קרעפטען.
די ביורא איז טעטיג פון 9 פריה ביז 7 אין אווענד.

דעטעקטארען קאמפלעט
מיט א סלוכאווקע און צו-צענע פון 28 זל.
RADIO - LLOYD
Przejazd 8.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעהמט אן פון 6-8 אווענד

אנ'ארט
צו ארבייטען
אר א שניידער(ין)
איז פון זאפארט אפצוגעבען אויף דער נארוטאוויטש גאס. צו ערפאהרען אין אדמינ.

לאזשי
קען בעקומען א יונגערמאן ביי אנ'אנשטענדיגער פאמיליע, 12 זל מאנאטליך. צו ערפאהר'ן בארוטאוויטש 50 ביי גוטפריינד.

השבת אבדה
געה נדיג נעכטען פון פלאץ - וואלנאסשטשי ביז דער אלטשטאט האב איך פערלוירען 50 דאלאר מז מן צו 2 דאלארדיגע באנקנאטען אין 1000 זל. פוילישע געלד. דער ערהליכער פינדער ווערט געבעטען בזגען בעלוינונג אפצוגעבר'נגען אין אדמינ. פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר „A B."

נויטיג צו א שטעפער
א קוואליפיצירטער
נייער
ביי זאכאריאש.
קילינסקיעגא 28. 6258

א קאראקולסנעם
דאמען-פאלטען
מיט א סקונקס-קראגען פערקויף איך געלעגענהייטליך, נישט טייער. — האטעל „מאנטייפעל" זאכאדניא 45, צימ' 9.

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
p.front, tel. 149-66
I od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr ADAM
GROSGLIK
Ąl. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וענערישע קראנקהייטען און ליפשטיילאינגם.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. med.
G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט
פאר אויגען-קראנקהייטען
טראַוגוטא 12.
טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11 - 1 נאכמיטאג און פון 7—8 אוו.
3919

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאך פאר וועגערישע הויט-קראנקהייט.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועזן-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמייער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1,
אין 2 טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זעלבסט נאר קומען אין מיין רעכטסקאנסולטאציאנס-ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו אלע ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:
ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאגיעס, סלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזימטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולטאנט
פעטריקאווער 17.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

Dr. med.
H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

א שטוב מיט א קוך
מיט אלע בעקוועמליכקייטען
זוניגע וואוינונג איז צו פערמיטען.
צו ערפאהרען פראנציסקאנער 30, ביים ווירט.

מאדערנע שייטלעך
ווי אויך פאריזער שרינגען
צו זעהר ביליגע פרייזען
צו בעקומען ביי קאץ, זאכאדניא 24

Dr. M. ELIASBERG
CHIRURG
przeprowadził się na ul.
Piotrkowską 80, tel. 117-87
Przyjmuje od 4–5 po poł.

Dr. M. WAJNBERG
נערוועז-קראנקהייטען
עמפפאנגט יעצט אין דער היילאנשטאלט „VITA"
(פיעטריקאווער 45), פון 12.30 ביז 1.30

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאהניע פון זעמאליגע ערטאפעדישע אפאראטען, ווי: תר'עדקעס אויף פלאטפוס, קאנסט-ליכע טיט, בהרפצען א. ז. ו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.

צאהן-דאקטאר
L. Berger
זגערזשער 21. פראנט, 1 שטאק, עמפפאנגס-שעהן פון 9.30 ביז 1 בייטאג און פון 5 ביז 8.30 אווענד.

Lek. dent.
L. Gecowowa
przyjm. od 10–12 i od 3–$4^1/_2$
ul. PIŁSUDSKIEGO (Wschodnia) **31**
i od $5^1/_2$–8 w. w Lecznicy „Vita", Piotrk. 45

צאהן-ארצט
טאנדאווסקא
גלובנא 51, טעל. 174-93
נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייזען
פון 9 פריה ביז 8 אווענד.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים, אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען ... פון אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פריטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
מיליטער-טערמ. נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . 8 .
... דער טעקסט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21